

NARKOTIKA STATISTIK PERSONER LAGFÖRDA FÖR NARKOTIKABROTT

Narcotic Drugs Statistics
Official Statistics of Sweden

2000

BRÅ-rapport 2001:19

Brottsförebyggande rådet

Brottsförebyggande rådet
Box 1386
111 93 Stockholm
Tfn 08-401 87 00
Fax 08-411 90 75
www.bra.se
e-post info@bra.se

Denna bok kan beställas i
bokhandeln eller hos
Fritzes Kundservice
106 47 Stockholm
Tfn 08-690 91 90
Fax 08-690 91 91
e-post order.fritzes@liber.se

Tidigare publicering

Publikationen Narkotikastatistik
utges av Brottsförebyggande rådet i
serien Sveriges officiella statistik.
Mellan åren 1993 och 1995 redovisades
statistiken i publikationen Kriminal-
statistik. Före år 1993 presenterades
statistiken i serien statistiska meddelanden.

© Brottsförebyggande rådet
Information och förlag
Redaktör: Louise Ekström
Omslag IDÉHUSET
ISSN 1100-6676
ISBN 91-38-31893-8

Edita Norstedts Tryckeri
Stockholm 2001

Brottsförebyggande rådet
(National Council for Crime Prevention)
P.O. Box 1386
SE-111 93 Stockholm
SWEDEN
Telephone +468-401 87 00
Telefax +468-411 90 75
www.bra.se
e-mail info@bra.se

Additional copies of this publication
can be ordered through
Fritzes Kundservice
SE-106 47 Stockholm
SWEDEN
Telephone +468-690 91 90
Telefax +468 690 91 91
e-mail order.fritzes@liber.se

Previous publication

Narcotic drugs statistics is an annual report
published by the National Council for Crime
Prevention in the series Official Statistics of
Sweden. Between 1993 and 1995, the statistics
was published in the publication Criminal
statistics. Before 1993, the statistics was
presented in the series Statistical Reports.

© National Council for Crime Prevention
Information and publishing
Editor: Louise Ekström
ISSN 1110-6676
ISBN 91-38-31893-8
Stockholm 2001

Innehållsförteckning

Contents

Inledning	5
Introduction	
Sammanfattning av statistiken	7
Summary	
Engelsk sammanfattning av statistiken	9
English summary	
1. Utveckling och struktur	11
Development and structure	
2. Regional fördelning	16
Distribution according to geographical region	
3. Åldersfördelning	18
Distribution of age groups	
4. Könsfördelning	20
Distribution according to sex	
Tabellförteckning	22
List of tables	
Teckenförklaring till tabellerna	24
Explanation of symbols	
Tabeller	25
Tables	
Statistikens uppbyggnad, innehåll och tillförlitlighet	43
Construction, contents and reliability of statistics	
Bilaga 1 Definitioner och variabler	48
Appendix 1 Definitions and variables	
Bilaga 2 Lagändringar	52
Appendix 2 Alterations in the Acts	
Bilaga 3 Andra statistikkällor	53
Appendix 3 Other statistical sources	

Inledning

Introduction

I narkotikastatistiken redovisas uppgifter om de narkotikabrott som kommit till rättsväsendets kännedom. Statistiken baseras på uppgifter om de personer som lagförts för narkotikabrott.

Statistikens innehåll

I narkotikastatistiken redovisas årligen uppgifter om personer som lagförts för narkotikabrott i Sverige. Med lagföring avses:

- utfärdade och godkända strafförelägganden (böter och/eller villkorlig dom utfärdade av åklagare)
- meddelade åtalsunderlåtelse (den misstänkte har av åklagare bedömts som skyldig, men åtal väcks inte, vanligtvis på grund av att brottet är lindrigt eller att den skyldige är ung)
- fällande dom i tingsrätt.

De narkotikabrott som redovisas är brott mot narkotikastrafflagen (1968:64) och brott mot varusmuggningslagen (1960:418) där den smugglade varan utgörs av narkotika.

En mer detaljerad beskrivning av statistiken ges i avsnittet om statistikens uppbyggnad, innehåll och tillförlitlighet.

Statistikens periodicitet

Statistiken över personer som lagförs för narkotikabrott har redovisats årligen sedan år 1975. Från och med år 1996 redovisas statistiken i en egen publikation. Vissa uppgifter om personer som lagförs för narkotikabrott redovisas även i årsboken Kriminalstatistik.

Faktisk narkotikabrottslighet

Statistiken ger inte en fullständig beskrivning av den faktiska narkotikabrottsligheten. Den faktiska narkotikabrottsligheten är större än den brottslighet som redovisas i statistiken eftersom endast den del av brottsligheten som kommer till rättsväsendets kännedom redovisas. Det är framför allt genom polisens och tullens spanings- och kontrollinsatser som narkotikabrotten uppdragas

och därmed kan föras vidare inom rättsväsendet. Statistiken påverkas därför av tullens och polisens insatser och i förlängningen även verksamheten inom rättsväsendet. Statistiken underskattar narkotikabrottslighetens volym men kan ge en bild av brottslighetens struktur som till exempel narkotikabrottens svårhetsgrad, förekomst av olika preparat med mera.

Publikationens innehåll

Denna publikation innehåller en kort sammanfattning samt en beskrivning av statistikens innehåll, uppbyggnad och tillförlitlighet. I fyra kapitel ges korta beskrivningar med diagram avseende personer lagförda för narkotikabrott utifrån olika frågeställningar:

I kapitel 1 redovisas utvecklingen och strukturen på den narkotikabrottslighet som registreras i lagföringsstatistiken. Här redovisas bland annat brottens svårhetsgrad, typ av gärningar, påföljder och preparat.

I kapitel 2 redovisas hur de personer som lagförts för narkotikabrott fördelar sig per län. Även den geografiska fördelningen av olika preparat som förekommer i lagföringarna redovisas.

I kapitel 3 redovisas åldern på de personer som lagförts för narkotikabrott. Redovisningen ger en bild av hur brottens svårhetsgrad, typ av gärning, påföljder och preparat fördelar sig per åldersgrupp.

I kapitel 4 redovisas de personer som lagförts för narkotikabrott, uppdelade på kön. Redovisningen ger en bild av hur brottens svårhetsgrad, typ av gärning, påföljder, preparat och de lagfördas ålder fördelar sig mellan män och kvinnor.

De statistiktabeller som redovisas är ett urval av all statistik som Brottsförebyggande rådet (BRÅ) producerar. Ytterligare statistik finns att beställa från BRÅ.

I sammanfattningarna i denna rapport ges kortfattade beskrivningar av hur narkotikabrottsligheten utvecklats över tiden. Däremot finns inga analyser eller förklaringar till vilka fak-

torer som kan ha påverkat utvecklingen. Sådana analyser och tolkningar finns bland annat i BRÅ:s rapport *Brottsutvecklingen i Sverige*, där utvecklingen för bland annat narkotikabrott analyseras. Dessutom ger BRÅ kontinuerligt ut rapporter med

analyser av brottslighet och de kriminalpolitiska och förebyggande åtgärder som vidtas. Mer information kan även hämtas hos andra myndigheter. Dessa finns redovisade under avsnittet *Andra statistikkällor*.

Sammanfattning av statistiken

Summary

Personer lagförda för narkotikabrott

År 2000 lagfördes knappt 13 500 personer för narkotikabrott. Jämfört med år 1999 ökade antalet lagförda personer med drygt 8 procent (knappt 1 000 personer). Under de senaste tio åren har antalet personer lagförda för narkotikabrott ökat i stort sett kontinuerligt, med en något större ökning under åren 1994 och 1995.

Typ av gärning¹

Med en andel på 39 respektive 32 procent utgjorde bruk och innehav av narkotika de två vanligaste gärningstyperna bland de personer som lagfördes för narkotikabrott år 2000. Runt 11 procent lagfördes därtill för en kombination av gärningstyperna bruk och innehav. Smuggling och överlåtelse av narkotika utgjorde 7 respektive 6 procent vardera av samtliga narkotikalagföringar.

Jämfört med år 1990 har brottsstrukturen förändrats. Av samtliga personer som lagfördes för narkotikabrott år 1990, var brottet i drygt hälften av fallen enbart innehav av narkotika, medan endast en procent avsåg enbart bruk av narkotika. Ökningen måste ses mot bakgrund av den lagändring som trädde i kraft år 1993 och gjorde det möjligt för polisen att genomföra blod- och urinprov på personer som misstänktes för bruk av narkotika.

Brottets svårhetsgrad

Den förändrade brottsstrukturen har även påverkat fördelningen mellan narkotikabrott, ringa narkotikabrott och grova narkotikabrott. De ringa narkotikabrotten har ökat både till antal och i andel av det totala antalet narkotikalagföringar både sett ur ett tioårsperspektiv och i jämförelse

med föregående år. Av samtliga personer som lagfördes för narkotikabrott år 2000, lagfördes cirka 82 procent för ringa narkotikabrott. Motsvarande andel år 1990 var 69 procent. De grova narkotikabrotten har minskat, från 4 till 2 procent, av samtliga narkotikalagföringar mellan åren 1990 och 2000.

Påföljder och typ av lagföring²

Ökningen av antalet personer som lagförs för narkotikabrott medför att i stort sett samtliga påföljder genomgår antalsmässiga ökningar. Den vanligaste påföljden för de personer som lagförs för narkotikabrott är böter, antingen genom straffföreläggande eller i dom. Andelen personer som ålades böter var 55 procent av samtliga personer som lagfördes för narkotikabrott år 2000.

Under perioden 1995–2000 har antalet personer som dömts till fängelse för narkotikabrott ökat. Däremot har *andelen* fängelsedömda varit relativt konstant, och var år 2000 16 procent av samtliga lagförda för narkotikabrott. Den vanligaste utdömda strafftiden för fängelse var år 2000 mellan två och sex månader. En tredjedel av de fängelsedömda dömdes till en strafftid inom detta intervall.

Preparat

Amfetamin och cannabis utgör de två vanligast förekommande preparaten i lagföringsstatistiken. De stod år 2000 för 31 respektive 36 procent vardera av samtliga preparat som förekom i lagföringarna.

Regional fördelning

I relation till befolkningens storlek i länen är storstadslänen överrepresenterade vad gäller narkotikalagföringar. Storstadslänet står för cirka

¹ Avser endast straffförelägganden och domar då typ av gärning inte går att särskilja för åtalsunderlåtelse.

² Avser de lagföringar där narkotikabrottet var huvudbrott.

59 procent av samtliga narkotikalagföringar i landet. Andelen har dock minskat något sedan år 1999 då den var 61 procent.

Åldersfördelning

År 2000 lagfördes ungdomar i åldern 18–20 år för flest narkotikabrott per capita. År 1990 var det däremot personer i åldern 21–29 år som lagfördes för flest narkotikabrott per capita. Ökning i antalet lagföringar per capita har mellan åren 1990 och 2000 varit störst bland personer under 20 år och personer över 40 år.

Könsfördelning

Av samtliga lagförda för narkotikabrott år 2000 var omkring 14 procent kvinnor. *Antalet* kvinnor lagförda för narkotikabrott har nästan fördubblats under de senaste 10 åren dock utan att *andelen* kvinnor av det totala antalet narkotikalagföringar har ökat nämnvärt. Mellan åren 1999 och 2000 ökade *antalet* kvinnor med 11 procent, medan *antalet* män ökade med 7 procent. Antalet män som lagförs för narkotikabrott är dock drygt sex gånger större än antalet kvinnor.

Engelsk sammanfattning av statistiken

English summary

Persons found guilty of narcotic drug offences

During 2000 slightly less than 13,500 persons were found guilty of narcotic drug offences. The number of persons found guilty of narcotic drug offences has shown a constant increase over the last ten years, with a somewhat larger increase during 1994 and 1995.

Nature of the offences³

Among those found guilty of narcotic drug offences during 2000, the two most common offences were use of narcotic drugs and possession of narcotic drugs, each category with 39 and 32 percent respectively of those found guilty. An additional 11 percent were found guilty for a combination of use and possession of narcotic drugs. 7 percent of the total number of drug offences consisted of smuggling narcotic drugs and 6 percent of transferring narcotic drugs.

By comparison with the statistics for 1990, the pattern of offences has changed. More than 50 percent of those found guilty of narcotic drug offences in 1990 were convicted for possession of narcotic drugs and less than 1 percent for their use. The change must be seen against the legislation that entered into force in 1993 and made urine- and blood-testing possible on persons suspected for consumption of narcotic drugs.

Seriousness of the offences

The changed pattern of offences has also affected the distribution between the numbers convicted for narcotic drug offences, minor narcotic drug offences and serious narcotic drug offences. Thus, in 2000 approximately 82 percent of those found guilty were convicted for minor offences. The corresponding proportion in 1990 was 69 percent. Between 1990 and 2000, serious narcotic

drug offences have diminished in proportion, from 4 to 2 percent.

Sanctions imposed⁴

The increase in the number of persons found guilty of narcotic drug offences means that in the main there has been an increase in the number of all sanctions imposed. The most common sanction imposed on persons found guilty of drug offences is a fine, either as a summary fine decided on by a prosecutor or imposed by a court. Fines were imposed on 55 percent of all those found guilty for a narcotic drug offence on 2000.

During the period 1995–2000 the number of persons sentenced to imprisonment for a narcotic drug offence has increased. On the other hand, the proportion of persons found guilty of a narcotic drug offence and sentenced to imprisonment has been relatively constant during the same period. The most common length of imprisonment in 2000 was from two to six months.

Substances

Amphetamine and cannabis were the two most common narcotic substances appearing in the statistics. In 2000, they each represented approximately 31 and 36 percent respectively of all substances noted.

Geographical region

When account is taken of the proportionate population distribution by county, it appears that the larger town counties are over-represented in the number of findings of guilt. The larger town counties account for approximately 59 percent of the total number of convictions. The proportion have diminished slightly since 1999 when it was 61 percent.

³ Only summary fines imposed by prosecutor and sentence by court.

⁴ Sentence where the drug offence was the principal offence.

Age distribution

In 2000, young persons aged 18–20 accounted for most offences per capita. In 1990, those aged 21–29 committed most offences per capita. The increase in the number of convictions per capita between 1990 and 2000 was greatest among those aged less than 20 and over 40.

Sex distribution

Of all those convicted for narcotic drug offences

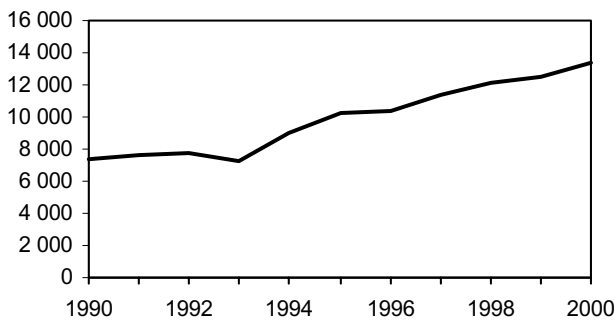
in 2000, the proportion of women was about 14 percent. The number of women convicted for narcotic drug offences has increased over the last ten years. On the other hand, the proportion of women convicted has not increased. Between 1999 and 2000 the number of women found guilty of a narcotic drug offence increased by 11 percent whereas the number of men increased by 7 percent. The number of men found guilty of a narcotic drug offence was, however, slightly more than six times greater than the number of women found guilty.

I Utveckling och struktur

Development and structure

Lagföringarna ökar

År 2000 bedömdes knappt 13 500 personer vara skyldiga till narkotikabrott⁵ genom att så kallade lagföringsbeslut fattades av domstol (fällande dom i tingsrätt) eller av åklagare genom godkända strafförelägganden respektive beslut om åtalsunderlåtelse. Under de senaste tio åren har antalet personer som lagförts för narkotikabrott i stort sett ökat kontinuerligt med en något större ökning under åren 1994 och 1995. Antalet lagföringar har ökat med 83 procent mellan åren 1990 och 2000. Mellan åren 1999 och 2000 ökade antalet med knappt 8 procent (knappt 1 000 personer).

Figur 1. Antal personer lagförda för narkotikabrott, åren 1990–2000 (Källa: BRÅ; tabell 1A).

Innehav och bruk vanligast

Narkotikabrotten delas in i olika brottskategorier efter typ av gärning. De olika gärningarna är bland annat bruk, innehav, överlåtelse, framställning och smuggling av narkotika.

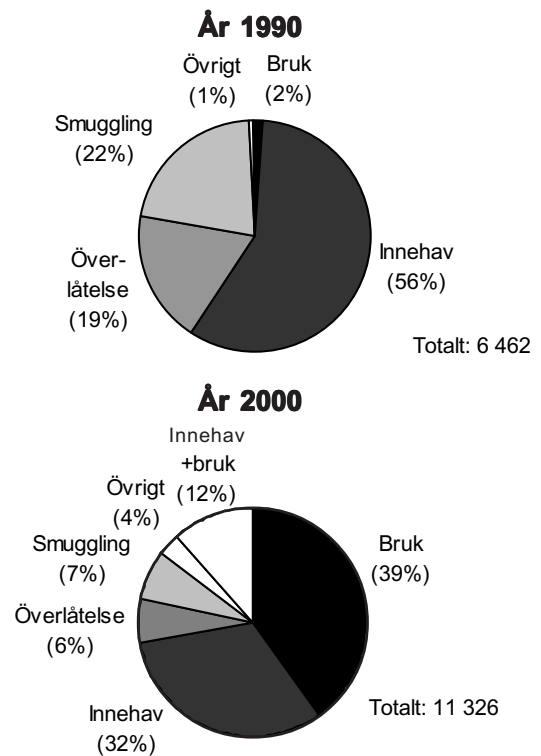
Innehav och bruk av narkotika är fortfarande de två största brottskategorierna. År 2000 utgjorde de 32 respektive 39 procent av samtliga domar och strafförelägganden som avsåg narkotikabrott.⁶ Smuggling och överlåtelse⁷ av narkotika utgjorde 7 respektive 6 procent av samtliga lagföringar.

⁵ Både de fall där narkotikabrottet är det grävsta brottet och där det finns andra brott som är grävre.

⁶ Avser endast domar och strafförelägganden då typ av gärning inte går att särskilja för åtalsunderlåtelse.

⁷ Enbart överlåtelse och överlåtelse i kombination med innehav.

Bruket av narkotika kriminaliserades år 1988. Andelen lagförda för bruk har sedan dess ökat, framför allt från och med år 1994. Fram till år 1993 var antalet lagförda för bruk årligen cirka 100 personer. Därefter har det skett en kontinuerlig ökning, som var störst de första två åren. År 2000 lagfördes nästan 4 500 personer för enbart bruk av narkotika, vilket är en ökning med 9 procent eller cirka 400 personer jämfört året innan. Ökningen av bruket av narkotika ska ses i ljuset av den lagändring som år 1993 gjorde det möjligt för polisen att genomföra blod- och urintest på personer som skäligen kan misstänkas för bruk av narkotika.

Figur 2. Andel personer som godkänt strafföreläggande eller dömts för narkotikabrott efter typ av gärning, åren 1990 och 2000. Överlåtelse i kombination med innehav ingår i kategorin för överlåtelse (Källa: BRÅ, tabell 2).

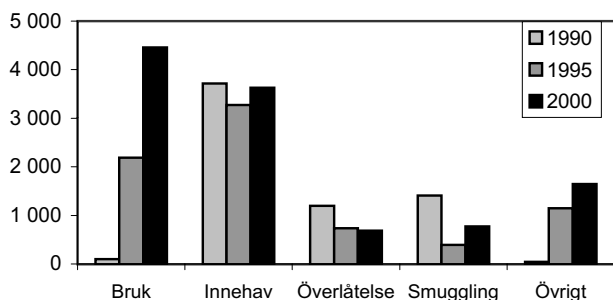
Antalet lagförda för bruk av narkotika påverkas av polisiära insatser och antalet blod- och urinprov som sänds in för analys. Antalet genomförda blod- och urinprov har nästan fördubblats mellan åren 1994 och 2000, från drygt 6 000 till

11 600 genomförda prov. Av dessa var 84 procent positiva år 2000⁸.

Antalet lagförda för enbart innehav av narkotika var drygt 3 600 personer år 2000. Detta är i princip samma antal som året innan. Trots att *andelen* lagförda för enbart innehav har minskat i ett tioårsperspektiv, från att motsvara mer än hälften till en dryg tredjedel av de lagförda personerna, har detta lagförda brott legat på en förhållandevis konstant nivå på mellan 3 200–4 200 brott per år.

Antalet personer som lagförts för överlåtelse⁹ av narkotika låg på en relativt konstant nivå på omkring 1 200 personer de första fyra åren under 1990-talet. Under mitten av 1990-talet minskade antalet lagföringar för detta brott till en lägsta nivå på 460 lagföringar år 1996. Därefter har antalet ökat och utgjorde år 2000 cirka 700 personer, vilket var nästan samma antal som året innan.

Utvecklingen av antalet personer lagförda för enbart smuggling av narkotika har varit lik utvecklingen av antal lagförda för överlåtelse. Från år 1990 sjönk antalet lagföringar från cirka 1 400 lagföringar till en lägsta nivå på knappt 400 lagföringar år 1995. Därefter har antalet successivt ökat till 770 personer lagförda för enbart smuggling av narkotika år 2000.

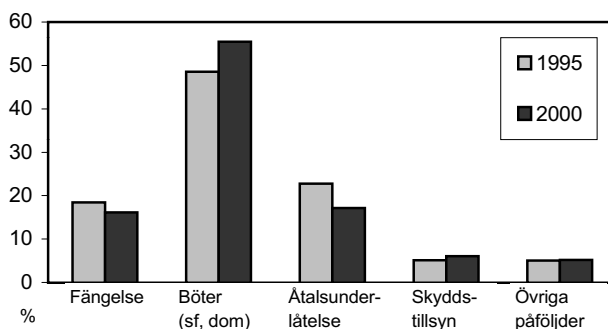

Figur 3. Antal personer som godkänt straffreläggande eller dömts för narkotikabrott efter typ av gärning, åren 1990, 1995 och 2000. Överlåtelse inkluderar överlåtelse + innehav. Övriga kombinationer ingår i kategorin övrigt (Källa: BRÅ, tabell 2).

Lagföringsbeslut genom dom vanligast

Av de lagförda med narkotikabrottet som huvudbrott, det vill säga där narkotikabrottet antingen är det enda eller är det grävsta brottet bland flera andra, fick knappt hälften eller 4 100 personer beslut genom dom under år 2000. Sett i ett längre tidsperspektiv har *andelen* domar pendlat mellan 41 och 50 procent, trots en konstant ökning i antal, sedan år 1995. I jämförelse med år 1999 ökade antalet domar med 3 procent. Straffrelägganden och åtalsunderlåtelse erhöles år 2000 av 3 200 respektive 1 500 personer. Detta motsvarar en ökning av de personer som erhållit beslut genom straffreläggande eller åtalsunderlåtelse med 24 respektive 12 procent jämfört med året innan.

Av samtliga personer lagförda för narkotikabrott som huvudbrott år 2000, dömdes drygt hälften (55 procent) till böter antingen genom dom eller straffreläggande. Av de utdömda böterna låg cirka hälften (47 procent) på mellan 30–34 dagsböter. 16 procent av de lagförda personerna dömdes till fängelse medan endast 6 procent dömdes till skyddstillsyn. Påföljden samhällstjänst har fortsatt att öka både i kombination med skyddstillsyn och genom den, sedan år 1999, nya påföljds-kombinationen villkorlig dom med samhällstjänst. År 2000 dömdes 138 personer, jämfört med 81 personer år 1999 och 20 personer år 1998, till antingen skyddstillsyn eller villkorlig dom i kombination med samhällstjänst. År 1999 infördes även påföljden slutna ungdomsvård. Av de totalt 115 ungdomar som år 2000 dömdes till slutna ungdomsvård var det dock endast en person som dömdes för narkotikabrott som huvudbrott.

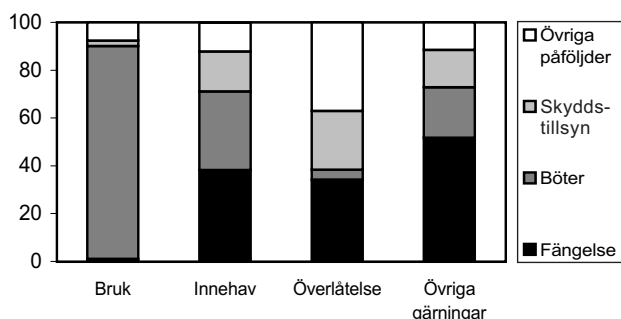
Figur 4. Andel personer dömda för narkotikabrott efter huvudpåföljd m.m. där narkotikabrottet var huvudbrott, år 1995 och 2000 (Källa: BRÅ, tabell 1B).

⁸ Källa: Rättsmedicinalverket, Rättskemiska avdelningen.

⁹ Överlåtelse och överlåtelse i kombination med innehav.

Böter vanligast vid bruk, fängelse vanligast vid innehav

Majoriteten (89 procent) av de personer som dömdes för enbart bruk av narkotika år 2000, dömdes till böter. Andelen är i stort sett oförändrad jämfört med föregående år. För övriga gärningar är fängelse den vanligast förekommande påföljden. Av samtliga personer som dömdes för enbart innehav år 2000 fick 38 procent fängelse jämfört med 39 procent år 1999. Av dem som dömdes för enbart överlåtelse av narkotika var andelen fängelse-dömda 34 procent år 2000, vilket är en minskning jämfört med år 1999, då andelen var 58 procent. Antalsmässigt är det dock få personer som döms till fängelse för enbart överlåtelse av narkotika. År 2000 var antalet 25 personer.

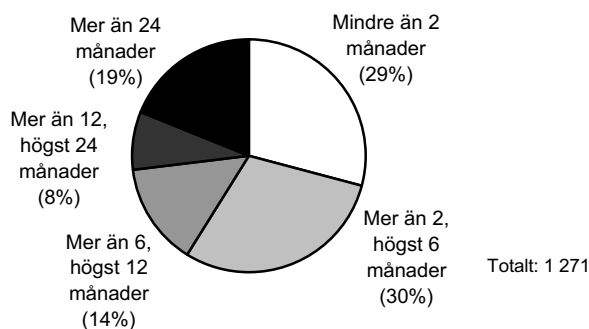
Figur 5. Andel personer dömda för narkotikabrott efter gärningstyp och huvudpåföljd, där narkotikabrottet var huvudbrott, år 2000 (Källa: BRÅ, tabell 11). Kombinationer av gärningar ingår i kategorin övriga gärningar.

Andelen dömda till långa fängelsestraff ökar

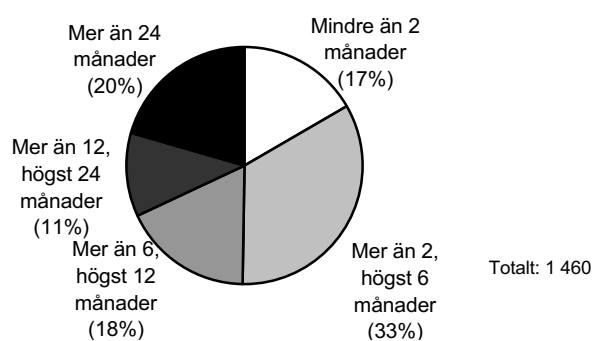
År 2000 dömdes cirka 1 400 personer för narkotikabrott som huvudbrott till fängelse. Den vanligaste strafftiden för de fängelsedömda (med narkotikabrottet som huvudbrott) var år 2000 i intervallet mer än 2 månader och högst 6 månader. En tredjedel av de fängelsedömda dömdes till en strafftid inom detta intervall.

Andelen dömda till strafftider i intervallet över 6 månader och högst två år har ökat från 22 till 29 procent jämfört med år 1995. Samtidigt har andelen dömda till strafftider under 2 månader minskat från 29 till 17 procent. Andelen fängelsedömda med strafftider på över 2 år uppgick både år 2000 och år 1995 till cirka en femtedel (20 procent).

År 1995

År 2000

Figur 6. Andel personer dömda till fängelse för narkotikabrott som huvudbrott, efter fängelsestraffens längd i månader, åren 1995 och 2000 (Källa: BRÅ, tabell 4B).

Varusmuggling och medhjälp ger längst fängelsestraff

De genomsnittliga fängelsestraffens längder för olika typer och kombinationer av gärningarna har inte genomgått några större förändringar sedan år 1995. Totalt har genomsnittstiden för ett fängelsestraff legat på mellan 14 och 16 månader under perioden. Längst fängelsestraff ger gärningarna varusmuggling och medhjälp till narkotikabrott med en genomsnittlig strafftid på 35 respektive 34 månader år 2000. Att den genomsnittliga strafftiden för övriga gärningar och kombinationer¹⁰ har ökat från 24 till 37 månader kan förklaras av att antalet personer dömda för grova narkotikabrott avseende dessa gärningar har fördubblats. Grovt narkotikabrott ger normalt långa fängelsestraff och eftersom det handlar om relativt få personer (71 personer år 2000) kan de årliga variationerna vara rätt stora.

¹⁰ Gärningar som ingår är framställning i kombination med bruk och/eller innehav, bruk i kombination med överlåtelse samt kombinationer med vårdslöshet med narkotika.

Tabell A. Genomsnittlig fängelsestid för personer dömda till fängelse för narkotikabrott som huvudbrott, efter typ av gärning, år 1995–2000 (Källa: BRÅ; tabell 15)

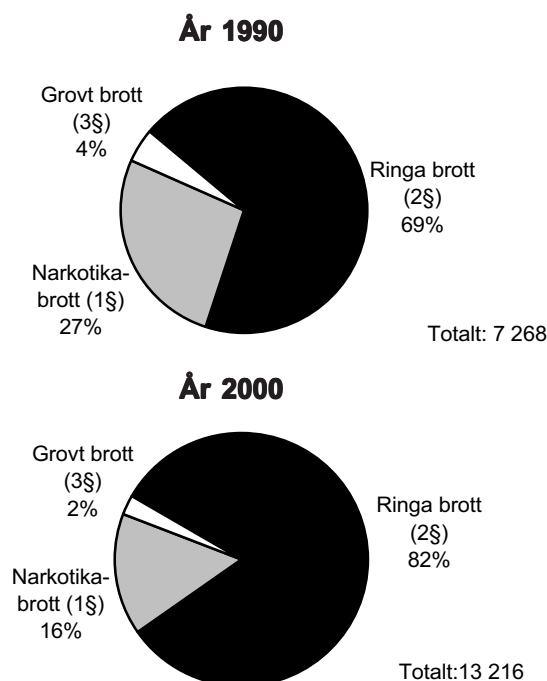
Typ av gärning	Genomsnittlig fängelsestid i månader					
	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Medhjälp, transport m.m.	30	40	25	24	39	34
Varusmuggling	51	17	21	21	35	35
Övriga gärningar och kombinationer	26	18	19	18	24	37
Innehav och överlåtelse	18	15	15	19	19	21
Innehav	12	13	14	14	12	10
Innehav, bruk och överlåtelse				9	10	9
Överlåtelse	13	21	13	8	9	14
Innehav och bruk	4	6	4	6	7	5
Bruk*	4	7	4	3	7	4
Totalt	16	16	14	14	16	16

*Gärningen bruk döms normalt som ett ringa brott och ger nästan aldrig fängelse.

Ringa narkotikabrott fortsätter att öka

Narkotikabrotten indelas efter svårhetsgrad i kategorierna narkotikabrott, ringa narkotikabrott och grovt narkotikabrott. Huvuddelen av narkotikalagföringarna kategoriseras som ringa narkotikabrott. År 2000 utgjorde de ringa narkotikabrotten omkring 82 procent (10 800 personer) av lagföringarna. Motsvarande andel år 1990 var 69 procent (cirka 5 000 personer). I detta avseende har en förskjutning skett sedan slutet av 1980-talet såtillvida att andelen personer som lagförs för ringa narkotikabrott ökat. Den största ökningen av ringa narkotikabrott inträffade mellan åren 1993 och 1995. Utvecklingen av antalet ringa narkotikabrott beror främst på en ökning av registrerade brott avseende bruk av narkotika, som till 99 procent kategoriseras som ringa brott.

Andelen brott av normalgraden har minskat från 27 till 16 procent av samtliga lagföringar för narkotikabrott sedan år 1990. De grova narkotikabrotten har minskat i andel, från 4 till 2 procent av samtliga narkotikalagföringar mellan åren 1990 och 2000 trots att antalet grova narkotikabrott har varit konstant under perioden.

Figur 7. Andel personer som godkänt strafföreläggande eller dömts för narkotikabrott efter brottets svårhetsgrad, åren 1990 och 2000 (Källa: BRÅ, tabell 2).

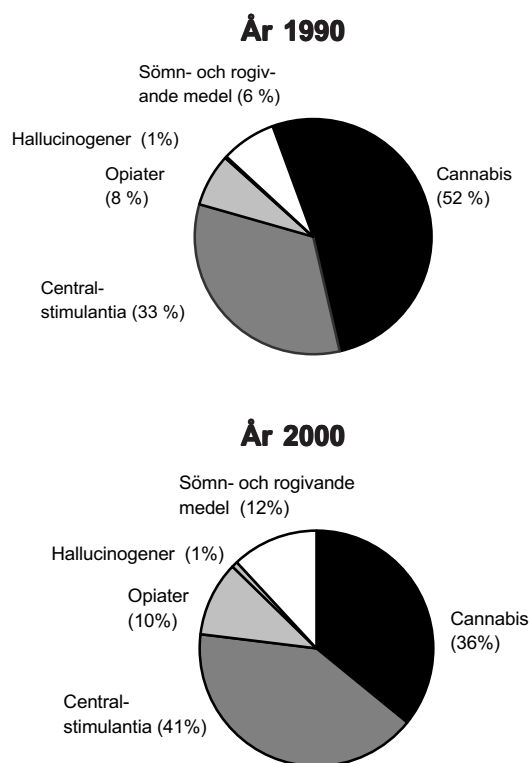
Amfetamin och cannabis vanligaste preparaten

De fem huvudgrupper av preparat som redovisas är cannabis, centralstimulantia, opiater, hallucinogener samt sömn- och rogivande medel.

Amfetamin inom gruppen centralstimulantia är, tillsammans med cannabis, det vanligast förekommande preparatet i lagföringssammanhang.¹¹ Dessa grupper utgjorde 31 respektive 36 procent av samtliga preparat som förekommer i narkotikalagföringarna år 2000. Ett annat preparat inom gruppen centralstimulantia, som förekommer relativt sällan i lagföringssammanhang, är preparatet ecstasy (mda och mdea). Detta preparat ökade dock betydligt både i antal och i andel under år 2000. I jämförelse med år 1999 ökade andelen av ecstasy av samtliga preparat, från 2 till 6 procent, vilket motsvarar en antalsmässig ökning från 332 till 982 lagföringar där preparatet ingick.

Inom gruppen opiater är heroin det vanligast förekommande preparatet. Heroin utgjorde år 2000 drygt 7 procent av de preparat som förekommer i narkotikalagföringarna. Hallucinogener är en relativt liten grupp som utgör en procent av samtliga preparat i lagföringssammanhang. Inom denna grupp är LSD det vanligaste preparatet. Sömn- och rogivande medel stod för cirka 11 procent av de förekommande preparaten i narkotikastatistiken år 2000.

GHB (Gammahydroxybutyrat) ingår som ett nytt preparat i narkotikastatistiken från och med år 2000. Det räknas som ett läkemedel men är sedan februari år 2000 narkotikaklassat. Preparatet är framförallt en ungdomsdrog och är relativt ovanligt i lagföringssammanhang. Under år 2000 blev 58 personer lagförda för narkotikabrott där preparatet GHB ingick enbart eller i kombination med andra preparat. Av de personer som lagfördes för narkotikabrott med enbart preparatet GHB var 76 procent i åldern 15 till 24 år.

Figur 8. Andel personer lagförda för narkotikabrott efter preparat åren 1990 och 2000 (Källa: BRÅ, tabell 18). Övriga preparat ingår i kategorin sömn- och rogivande medel.

Om man studerar hur typen av preparat har förändrats över tid ser man att cannabis till andelen har minskat från 52 procent år 1990 till 36 procent år 2000 av samtliga preparat i narkotikalagföringarna. *Antalet* lagföringar har dock ökat för såväl cannabis som samtliga övriga preparat. Bland de övriga preparaten kan särskilt noteras en ökning av andelen centralstimulantia från 33 procent år 1990 till 41 procent år 2000. För denna ökning står framförallt preparatet ecstasy.

¹¹ Avser endast domar och strafförelägganden. För åtalsunderlåtelse kan preparat inte särskiljas.

2 Regional fördelning

Distribution according to geographical region

Storstadslänen över-representerade

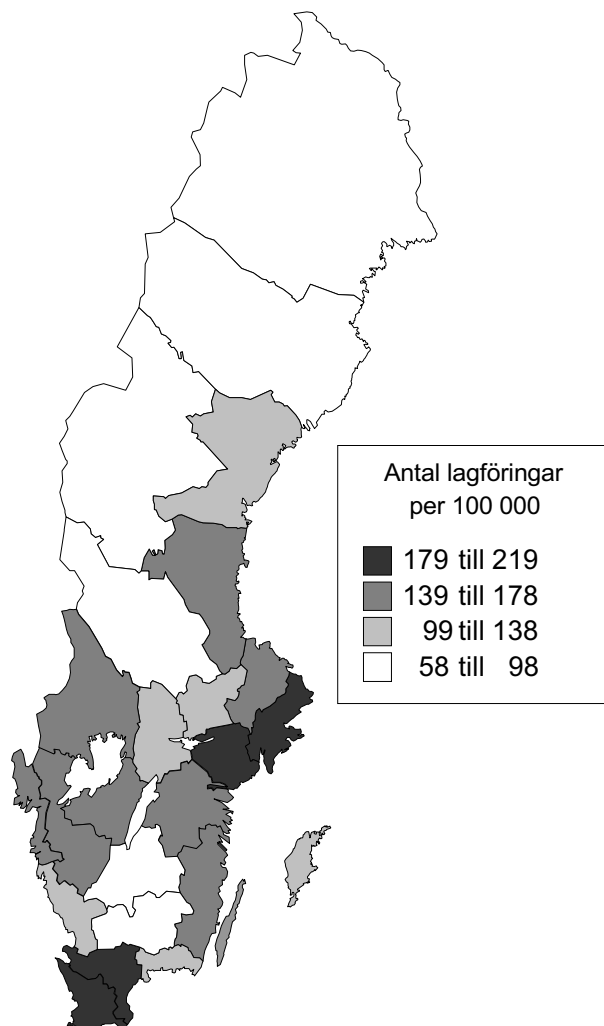
Storstadslänen står för den största andelen personer som lagförts för narkotikabrott. Under större delen av 1990-talet har storstadslänens andel legat på en relativt konstant nivå, omkring 65 procent av samtliga narkotikalagföringar i landet, med en högsta notering år 1993 på 68 procent.¹² År 2000 hade andelen minskat något till 59 procent. Knappt hälften av Sveriges befolkning är bosatt i något av storstadslänen, vilket gör att storstadslänen är något överrepresenterade vad gäller narkotikalagföringar i relation till befolkningens storlek.

Narkotikabrott uppdagas oftast genom spaning och ingripanden av polisen. Den regionala fördelningen av antalet personer som lagförts för narkotikabrott bör därmed sättas i relation till vilka insatser som görs under de olika åren i de olika regionerna. Störst antal lagförda för narkotikabrott (per 100 000 av medelfolkmängden) hade år 2000 Skåne och Södermanlands län med 219 respektive 198 lagföringar. Därefter kommer Stockholms län med 179 lagföringar per 100 000 av medelfolkmängden. Minst antal lagförda personer hade Jämtlands län med 58 lagföringar per 100 000 av medelfolkmängden.

Störst ökning i Östergötlands och Västernorrlands län sedan år 1990

I hela landet har antalet personer lagförda för narkotikabrott fördubblats i relation till befolkningens storlek under de senaste tio åren. I Östergötlands, Värmlands och Västernorrlands län har antalet personer lagförda för narkotikabrott genomgått en större procentuell ökning än i övriga län med hänsyn tagen till medelfolkmängden. I dessa tre län har antalet lagförda för narkotikabrott ökat med 240–300 procent sedan år 1990. De län som

¹² Beräknat efter nuvarande länsindelningar efter sammanslagningarna för Skåne län och Västra Götalands län för att få relevanta jämförelser bakåt i tiden.

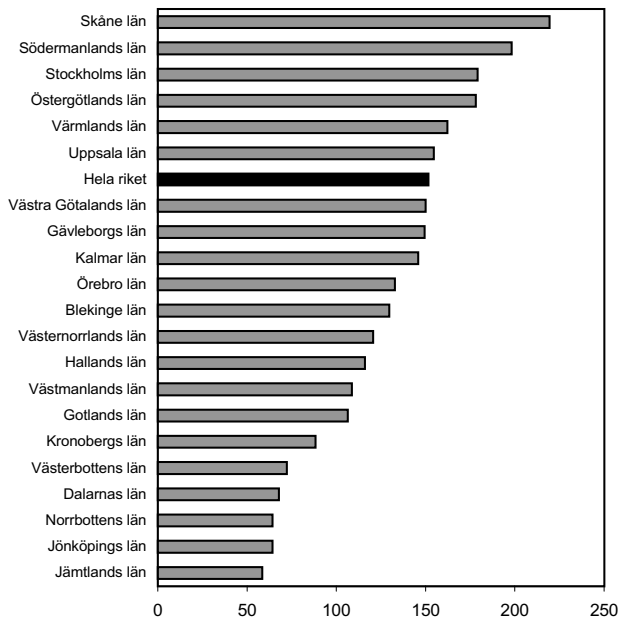

Figur 9.1 Antal personer lagförda för narkotikabrott per 100 000 av medelfolkmängden efter län, år 2000 (Källa: BRÅ, tabell 5).

har ökat minst per capita sedan år 1990 är Stockholms och Jämtlands län, med ökning på omkring 50 respektive 40 procent. Samtliga län uppvisar således ökning av antal lagförda för narkotikabrott i relation till folkmängden under denna period, även om ökningarna varierar.

Under det senaste året (1999–2000) har den största ökningen i relation till folkmängden uppmätts i Kalmar och Hallands län (55–60 procent). Dessa län tillhör, tillsammans med de tre förutnämnda länen, de fem län som genomgått

den största ökningen av narkotikalagföringar under de senaste tio åren. Tillfälliga regionala ökningarna, som i första hand beror på variationer i polisiära insatser under en viss tid och i en specifik region, kan dock förekomma.

Figur 9.2 Antal personer lagförda för narkotikabrott per 100 000 av medelfolkmängden efter län, år 2000 (Källa: BRÅ, tabell 5).

Kat ett storstadspreparat

De två preparat som är vanligast i samtliga län är cannabis och amfetamin. Mellan 63 och 85 procent av samtliga lagföringar i respektive län innehöll år 2000 enbart något av dessa preparat. Undantaget var Stockholms län, där andelen var 55 procent.

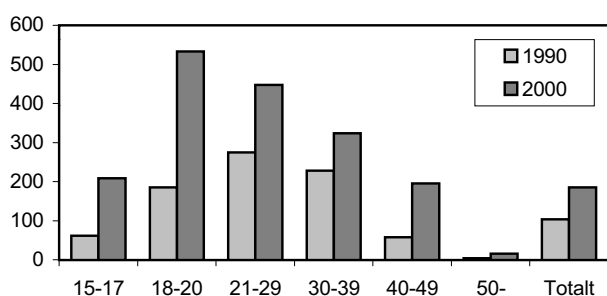
Flertalet preparat har en starkare koncentration till storstadslänen Stockholm, Skåne och Västra Götaland i jämförelse med övriga län. Mellan 60 och 80 procent av lagföringar där preparaten ecstasy, kokain, heroin samt sömn- och rogivande medel ingår tillfaller något av de tre storstadslänen. Ecstasy och kokain är dock mindre vanliga preparat i lagföringssammanhang med cirka 1 400 lagföringar år 2000 avseende minst ett av de två preparaten. Preparatet kat är i princip helt koncentrerat till storstadslänen. Hela 95 procent av lagföringarna med detta preparat gjordes i något av dessa län, varav 50 procent endast i Skåne län. Kat ingick i endast 138 lagföringar år 2000. Ännu ovanligare i lagföringssammanhang är det nya preparatet GHB, vilket ingick i endast 58 lagföringar år 2000. Utav dessa lagföringar skedde 32 lagföringar enbart i Västra Götalands län.

3 Åldersfördelning

Distribution of age groups

Störst antal lagförda per capita i 18–20 årsåldern

Den lagförda narkotikabrottsligheten omfattning skiljer sig mellan olika åldersgrupper. I relation till medelfolkmängden inom olika åldersgrupper utgjorde personer mellan 18–20 år den åldersgrupp som hade flest narkotikalagföringar per capita. I denna åldersgrupp låg antalet narkotikalagföringar på 531 lagföringar per 100 000 invånare under år 2000. Detta kan jämföras med personer över 50 år där endast 16 personer per 100 000 av medelbefolkningen lagfördes för narkotikabrott samma år.

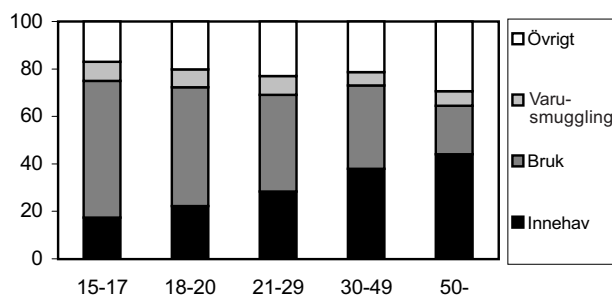
Figur 10. Antal personer lagförda för narkotikabrott per 100 000 av folkmängden efter ålder, åren 1990 och 2000 (Källa: BRÅ, tabell 3).

Ökningen störst bland ungdomar och äldre

Mellan åren 1990 och 2000 nästan fördubblades antalet personer lagförda för narkotikabrott (justerat för medelfolkmängden) i landet. Den åldersgrupp där antalet narkotikabrott har ökat mest, med hänsyn tagen till medelfolkmängden inom åldersgruppen, är personer över 50 år som nästan tredubblats under perioden. Därefter kommer åldersgrupperna 40–49 år och 15–17 år där antalet mer än fördubblats, och personer mellan 18 och 20 år där antalet lagförda för narkotika nästan fördubblats sedan år 1990. Mellan år 1990 och 2000 ökade antalet narkotikalagföringar minst för personer mellan 30 och 39 år.

Bruk vanligast bland yngre, innehav vanligast bland äldre

Andelen personer lagförda för bruk av narkotika i respektive ålderskategori är störst bland 15–17-åringar och minskar sedan successivt med stigande ålder. Närmare 60 procent av de personer mellan 15 och 17 år, som lagfördes för narkotikabrott år 2000, lagfördes för bruk av narkotika, medan andelen bland personer 50 år och äldre var 20 procent. För innehav av narkotika är mönstret det motsatta. För nästan hälften, 44 procent, av de personer över 50 år som lagfördes för narkotikabrott år 2000 gällde lagföringen innehav av narkotika medan motsvarande andel för 15–17-åringar var 17 procent. För varusmuggling finns inga större skillnader mellan åldersgrupperna.

Figur 11. Andel personer som godkänt straff-föreläggande eller dömts för narkotikabrott efter ålder och typ av gärning, år 2000 (Källa: BRÅ, tabell 9).

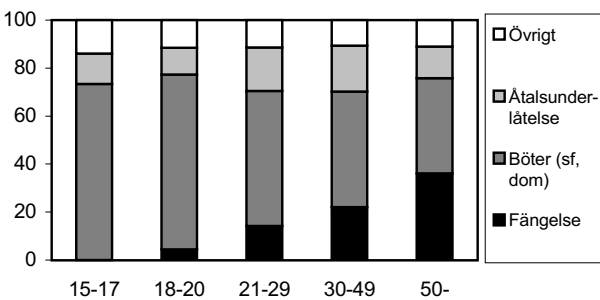
Större andel lagförda för ringa narkotikabrott bland ungdomar än bland äldre

Narkotikabrottens svårhetsgrad varierar med åldern såtillvida att äldre personer lagförs för grövre narkotikabrott än yngre personer. Av samtliga lagförda personer över 50 år lagfördes 7 procent för grova narkotikabrott år 2000, medan motsvarande andel för lagförda personer i åldern 15–17 år utgjorde knappt en procent (en lagförd person). En majoritet av narkotikalagföringarna avser dock ringa narkotikabrott oavsett de lagfördas ålder. De flesta (91 procent) lagförda perso-

nerna i åldersgruppen 15–17 år och drygt 60 procent av de lagförda personerna över 50 år lagfördes för ringa narkotikabrott år 2000.

Böter vanligaste påföljden för yngre, fängelse vanligast påföljden för äldre

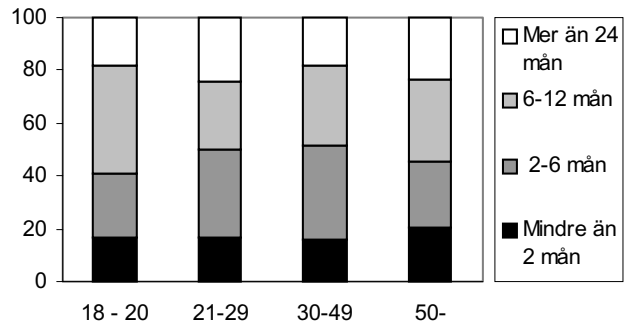
För ungdomar i åldern 15–20 år var böter den vanligaste påföljden år 2000 (73 procent). Andelen personer som dömts till fängelse i respektive åldersklass ökar successivt med stigande ålder. Inom den allra yngsta åldersgruppen (15–17 år) är överlämnande till vård inom socialtjänsten en relativt vanlig påföljd.

Figur 12. Andel personer lagförda för narkotikabrott som huvudbrott, efter huvudpåföljd och ålder vid beslutet, år 2000 (Källa: BRÅ, tabell 7).

Den genomsnittliga fängelsestiden ökar

Den genomsnittliga fängelsestiden för lagförda för narkotikabrott år 2000 är 16 månader och är oförändrad i jämförelse med föregående år. Under året dömdes ingen person i åldern 15–17 år till fängelse. I åldersgruppen 18–20 år var genomsnittstiden 16 månader för de fängelse-dömda vilket är en ökning med 3 månader jämfört med år 1999. För personer mellan 21 och 59 år var fängelsestidens längd i genomsnitt 17 månader, utan större variationer mellan åldrarna. Det är en ökning jämfört med år 1999 då den genomsnittliga fängelsestiden för dessa åldrar var 16 månader. För personer 60 år och över är fängelsestraffen däremot längre, i genomsnitt 34 månader. För denna åldersgrupp låg den genomsnittliga fängelsestiden år 1999 på 24 månader. Stora variationer kan förekomma från år till år för denna åldersgrupp eftersom den är en relativt liten till antalet. År 2000 dömdes totalt 18 personer över 60 år till fängelse för narkotikabrott.

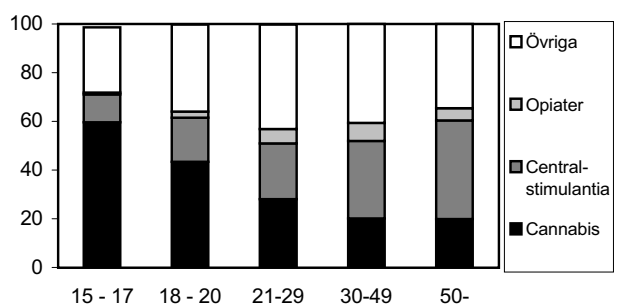

Figur 13. Andel personer dömda till fängelse för narkotikabrott där narkotikabrottet var huvudbrott, efter ålder och fängelsestidens längd i månader, år 2000 (Källa: BRÅ, tabell 13). Inga personer i åldern 15–17 år dömdes till fängelse år 2000.

Cannabis vanligt bland unga

Cannabis var det vanligaste preparatet bland de ungdomar som lagfördes för narkotikabrott år 2000. Drygt hälften (48 procent) av de lagförda ungdomarna mellan 15–20 år lagfördes för någon typ av narkotikabrott som avsåg cannabis. Jämfört med övriga åldersgrupper var det en relativt liten andel bland de unga, som lagfördes för narkotikabrott där preparatet var heroin eller amfetamin år 2000.

Andelen personer lagförda för narkotikabrott där preparatet var amfetamin ökar successivt med åldern och är störst i åldersgruppen 50 år och över. 38 procent av de lagförda personerna i denna åldersgrupp lagfördes år 2000 för narkotikabrott där preparatet utgjordes av amfetamin.

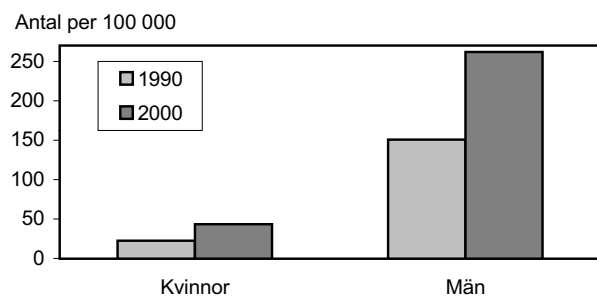
Figur 14. Andel personer som godkänt straff-föreläggande eller dömts för narkotikabrott efter ålder och preparat, år 2000 (Källa: BRÅ, tabell 16).

4 Könsfördelning

Distribution according to sex

Andelen kvinnor lagförda för narkotikabrott är konstant

Antalet kvinnor lagförda för narkotikabrott har fördubblats under de senaste tio åren. Antalet kvinnor lagförda för narkotikabrott per 100 000 av medelfolkmängden har totalt ökat med 93 procent mellan åren 1990 och 2000. Motsvarande siffra för män är 74 procent. Andelen kvinnor av det totala antalet personer lagförda för narkotikabrott har dock inte ökat. Kvinnornas andel av samtliga narkotikalagföringar har fluktuerat kring en nivå på mellan 12 och 15 procent mellan åren 1990 och 2000. Andelen kvinnor av det totala antalet lagföringar, som inte enbart avser narkotikabrott, har ökat från 14 till 16 procent under samma period.

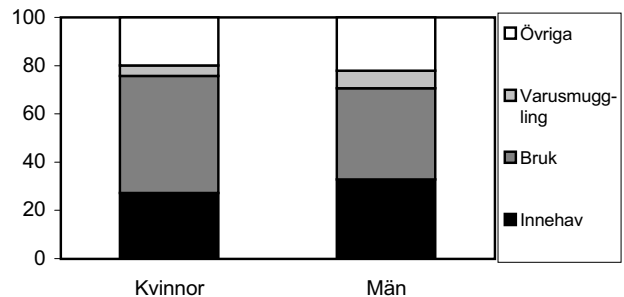
Figur 15. Antal personer lagförda för narkotikabrott efter kön per 100 000 av medelfolkmängden åren 1990 och 2000 (Källa: BRÅ, tabell 14).

Kvinnor lagförs oftare för bruk, män för innehav

Bland kvinnor är bruk den vanligaste gärningstypen. År 2000 lagfördes 48 procent av samtliga kvinnor lagförda för narkotikabrott för enbart bruk av narkotika. Motsvarande siffra för män var 38 procent. Andelen lagförda för enbart innehav av narkotika är större bland män (33 procent) än bland kvinnor (27 procent). I övrigt är skillnaderna små mellan könen avseende typ av narkotikabrott.

När det gäller brottens svårhetsgrad finns det skillnader mellan könen som tyder på att andelen som lagförs för lindrigare brott är större bland kvinnor än bland män. Vid jämförelser av strukturen i

narkotikabrottsligheten mellan män och kvinnor är det viktigt att komma ihåg att antalet kvinnor lagförda för narkotikabrott är mindre (cirka 1 900 lagförda) än antalet män (cirka 11 500 lagförda).

Figur 16. Andel personer som godkänt straffreläggande eller dömts för narkotikabrott efter kön och gärning, år 2000 (Källa: BRÅ, tabell 9).

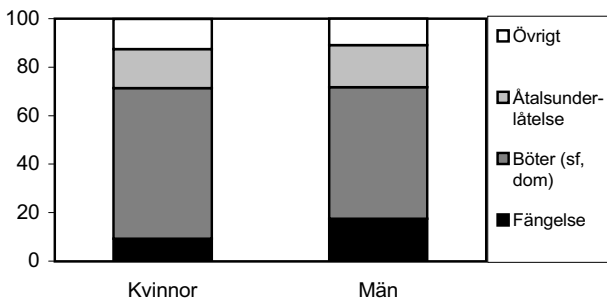
Mindre andel fängelsedömda bland kvinnor

Skillnader mellan könen avseende påföljder är tydligast beträffande fängelsestraffen.¹³ Av de kvinnor som lagfördes för narkotikabrott år 2000 dömdes 9 procent till fängelse, medan motsvarande siffra bland männen var 17 procent. Detta är en minskning av kvinnornas andel jämfört med år 1999 då andelen var 11 procent. Antalsmässigt rör det sig dock endast om en minskning med nio kvinnor dömda till fängelse, jämfört med året innan. Böter (antingen genom dom eller straffreläggande) är den vanligaste påföljden för både män och kvinnor, men förekommer något oftare hos kvinnor (62 procent) än bland män (54 procent). För åtalsunderlåtelse är andelarna bland män och kvinnor ungefär lika stora, 17 respektive 16 procent.

En anledning till skillnader i påföljder mellan män och kvinnor är att de lagförs för olika typer av narkotikabrott. Andelen personer lagförda för bruk av narkotika är exempelvis större bland kvinnor än bland män (se föregående stycke). Siffrorna för påföljder grundar sig enbart på de brott där narkotikabrottet är huvudbrott. Anled-

¹³ Avser de lagföringar där narkotikabrottet var huvudbrott.

ningen till detta är att bibrotten till antal och struktur skiljer sig åt mellan könen. Män lagförs exempelvis oftare för ett grövre brott i samband med narkotikabrottet än vad kvinnorna gör.

Figur 17. Andel personer lagförda för narkotikabrott som huvudbrott efter huvudpåföljd och kön, år 2000 (Källa: BRÅ, tabell 7 och 8).

Inga skillnader i fängelsetidens längd mellan könen

Av de personer som dömdes till fängelse för narkotikabrott år 2000 dömdes både männen och kvinnorna till i genomsnitt drygt 15 månaders fängelse. Antalet kvinnor som dömdes till fängelse var dock litet, 133 personer, jämfört med antalet män som var omkring 1 450. Detta försvårar jämförelser mellan könen avseende fängelsetidens längd.

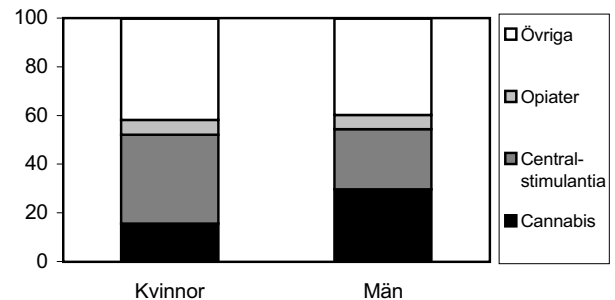

Figur 18. Andel personer dömda till fängelse för narkotikabrott som huvudbrott, efter kön och fängelsetidens längd i månader, år 2000 (Källa: BRÅ, tabell 13 och 14).

Cannabis vanligare bland män, amfetamin bland kvinnor

Relativt sett är cannabis vanligare bland män än bland kvinnor i narkotikalagföringarna. Bland de män som år 2000 lagfördes för narkotikabrott utgjorde cannabis 30 procent av preparaten, medan andelen bland kvinnor var 16 procent. Bland kvinnor förekommer i stället amfetamin

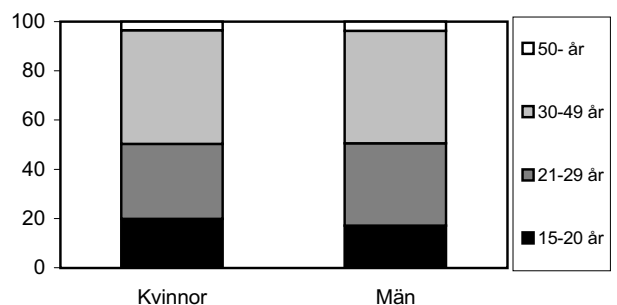
oftare, i 32 procent av lagföringarna. Bland männen utgjorde amfetamin omkring 20 procent av preparaten. Vad gäller övriga preparat förekommer inga större skillnader i fördelningen bland män respektive kvinnor.

Figur 19. Andel personer som godkänt straff-föreläggande eller dömts för narkotikabrott, efter kön och preparat, år 2000 (Källa: BRÅ, tabell 16 och 17).

Små skillnader i åldersfördelning

Det är små skillnader mellan könen med avseende på ålder vid lagföringstillfället. En något större andel av samtliga kvinnor lagförda för narkotikabrott var år 2000 i åldern 15–17 år. Andelen lagförda kvinnor i denna åldersgrupp var 6 procent. Motsvarande andel lagförda män i åldern 15–17 år var 5 procent. Av samtliga personer i åldern 15 och 17 år, som lagfördes för narkotikabrott år 2000, stod kvinnorna dock endast för 20 procent. Drygt hälften (50 respektive 49 procent) av samtliga män respektive kvinnor som lagfördes för narkotikabrott år 2000 var över 30 år vid lagföringstillfället. Den genomsnittliga åldern för personer lagförda för narkotikabrott år 2000 var 31 år för både kvinnor och män.¹⁴

Figur 20. Andel personer som godkänt straff-föreläggande eller dömts för narkotikabrott efter kön och ålder, år 2000 (Källa: BRÅ, tabell 16 och 17).

¹⁴ Beräknat efter klassmittnedelvärdet i åldersgrupper.

Tabellförteckning

List of tables

Tabell 1A	Personer lagförda för narkotikabrott, efter påföljd och kön, åren 1991–2000 Persons found guilty of drug offences, by sanction and sex, 1991–2000	25
Tabell 1B	Personer lagförda för narkotikabrott som huvudbrott, efter påföljd och kön, åren 1995–2000 Persons found guilty of drug offences, by sanction and sex where the drug offence was the principal offence, 1995–2000	26
Tabell 2	Personer lagförda för narkotikabrott, efter brottstyp, åren 1991–2000 Persons found guilty of drug offences, by type of offence, 1991–2000	27
Tabell 3	Personer lagförda för narkotikabrott, efter ålder vid beslutet, åren 1991–2000 Persons found guilty of drug offences, by age at time of decision, 1991–2000	28
Tabell 4A	Personer lagförda för narkotikabrott, efter fängelse tidens längd i månader, åren 1991–2000 Persons found guilty of drug offences, by term of imprisonment (months), 1991–2000	29
Tabell 4B	Personer lagförda för narkotikabrott som huvudbrott, efter fängelse tidens längd i månader, åren 1995–2000 Persons found guilty of drug offences, by term of imprisonment (months) where the drug offence was the principal offence, 1995–2000	29
Tabell 5	Personer lagförda för narkotikabrott, efter region, åren 1991–2000 Persons found guilty of drug offences, by geographical region, 1991–2000	30
Tabell 6	Personer som godkänt strafförelägganden eller dömts för narkotikabrott, efter preparat, åren 1995–2000 Persons who assented to summary fines imposed by prosecutor or were sentenced by court for drug offences by substance, 1995–2000	31
Tabell 7	Personer lagförda för narkotikabrott som huvudbrott, efter huvudpåföljd m.m. och ålder vid beslutet, år 2000 Persons found guilty of drug offences, by principal sanction etc. and age at time of decision where the drug offence was the principal offence, 2000	32
Tabell 8	Kvinnor lagförda för narkotikabrott som huvudbrott, efter huvudpåföljd m.m. och ålder vid beslutet, år 2000 Women found guilty of drug offences, by principal sanction etc. and age at time of decision where the drug offence was the principal offence, 2000	33
Tabell 9	Personer som godkänt strafföreläggande eller dömts för narkotikabrott, efter brottstyp och ålder vid beslutet, år 2000 Persons who assented to summary fines imposed by prosecutor or were sentenced by court, by drug offence and age at time of decision, 2000	34
Tabell 10	Kvinnor som godkänt strafföreläggande eller dömts för narkotikabrott, efter brottstyp och ålder vid beslutet, år 2000 Women who assented to summary fines imposed by prosecutor or were sentenced by court, by drug offence and age at time of decision, 2000	35

Tabell 11	Personer dömda för narkotikabrott som huvudbrott, efter brottstyp och huvudpåföljd m.m., år 2000	36
	Persons sentenced for drug offences, by type of drug offence and principal sanction etc. where the drug offence was the principal offence, 2000	
Tabell 12	Kvinnor dömda för narkotikabrott som huvudbrott, efter brottstyp och huvudpåföljd m.m., år 2000	37
	Women sentenced for drug offences, by type of drug offence and principal sanction etc. where the drug offence was the principal offence, 2000	
Tabell 13	Personer dömda till fängelse för narkotikabrott som huvudbrott, efter ålder vid beslutet och fängelsetidens längd i månader, år 2000	38
	Persons sentenced to imprisonment where the drug offence was the principal offence, by age at time of decision and term of imprisonment (months), 2000	
Tabell 14	Kvinnor dömda till fängelse för narkotikabrott som huvudbrott, efter ålder vid beslutet och fängelsetidens längd i månader, år 2000	38
	Women sentenced to imprisonment where the drug offence was the principal offence, by age at time of decision and term of imprisonment (months), 2000	
Tabell 15	Personer dömda till fängelse för narkotikabrott som huvudbrott, efter brottstyp och fängelsetidens längd i månader, år 2000	39
	Persons sentenced to imprisonment where the drug offence was the principal offence, by type of offence and term of imprisonment (months), 2000	
Tabell 16	Personer som godkänt strafföreläggande eller dömts för narkotikabrott, efter preparat och ålder vid beslutet, år 2000	40
	Persons who assented to summary fines imposed by prosecutor or were sentenced by court for drug offences, by substance and age at time of decision, 2000	
Tabell 17	Kvinnor som godkänt strafföreläggande eller dömts för narkotikabrott, efter preparat och ålder vid beslutet, år 2000	40
	Women who assented to summary fines imposed by prosecutor or were sentenced by court for drug offences, by substance and age at time of decision, 2000	
Tabell 18	Personer som godkänt strafföreläggande eller dömts för narkotikabrott, efter preparat och region, år 2000	41
	Persons who assented to summary fines imposed by prosecutor or were sentenced by court for drug offences, by substance and geographical region, 2000	
Tabell 19	Personer som godkänt strafföreläggande eller som dömts för narkotikabrott, efter preparat och vikt, år 2000	42
	Persons who assented to summary fines imposed by prosecutor or were sentenced by court for drug offences, by substance and substance weight, 2000	

Teckenförklaring till tabellerna

Explanation of symbols

–	Noll	Nil
0	Mindre än 0,5 av enheten	Less than half of unit
..	Ingen uppgift tillgänglig	Not available
.	Ingen adekvat uppgift finns	Not applicable

Tabell 1A

Personer lagförda för narkotikabrott, efter påföljd och kön, åren 1991-2000

Persons found guilty of drug offences, by sanction and sex, 1991-2000

Påföljd ¹	År									
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Samtliga domar, strafförelägganden och åtalsunderlåtelse	7 612	7 807	7 229	9 044	10 250	10 344	11 359	12 175	12 470	13 435
därav kvinnor, antal	961	945	1 047	1 310	1 504	1 396	1 606	1 807	1 747	1 944
kvinnor, procent	13	12	14	14	15	14	14	15	14	14
Domar	4 692	5 111	4 843	5 592	6 202	6 309	6 540	7 216	8 145	8 146
Fängelse	2 348	2 508	2 490	2 680	2 928	3 039	3 183	3 330	3 429	3 403
Sluten ungdomsvård	13	11
Rättspsykiatrisk vård	15	26	20	42	42	37	40	45	56	46
därav med utskrivningsprövning	34	27
Skyddstillsyn	792	801	740	911	1 058	1 098	1 256	1 452	1 526	1 483
därav med fängelse	135	85	86	84	105	74	76	91	61	79
med kontraktsvård	69	66	96	134	167	174	187	220	234	203
med samhällstjänst	14	26	42	60	102	118
Villkorlig dom	215	200	197	225	213	214	216	260	300	336
därav med samhällstjänst	63	106
Överlämnande till vård inom socialtjänsten	50	35	25	65	72	77	176	141	188	181
därav med ungdomstjänst	12	21
Överlämnande till vård enligt LVM	10	6	2	9	5	9
Böter	900	1 130	1 005	1 211	1 355	1 324	1 216	1 466	2 136	2 183
34 kap. 1 § 1 p. BrB tillämpad	365	402	351	433	523	513	450	512	489	492
därav avseende fängelse	52	59	46	41	106	87	84	86	98	113
avseende sluten ungdomsvård	1	-
avseende skyddstillsyn	414	422	359	418	388	375
avseende villkorlig dom	3	4	7	8	2	4
Övrigt	7	9	15	25	1	1	1	1	3	2
Strafförelägganden	2 008	1 771	1 508	2 013	2 338	2 149	2 995	3 161	2 756	3 399
därav med villkorlig dom	-	3	3	3
Åtalsunderlåtelse	912	925	878	1 439	1 710	1 886	1 824	1 798	1 569	1 890

¹ Påföljden behöver ej avse enbart narkotikabrottet

Tabell 1B

Personer lagförda för narkotikabrott som huvudbrott, efter påföljd och kön, åren 1995-2000

Persons found guilty of drug offences, by sanction and sex where the drug offence was the principal offence, 1995-2000

Påföljd	År					
	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Samtliga domar, strafförelägganden och åtalsunderlåtelse	6643	6 234	7 435	8 000	7 923	8 808
därav kvinnor, antal	1068	972	1 216	1 332	1253	1424
kvinnor, procent	16	16	16	17	16	16
Domar	2928	2 954	3 033	3 445	3 984	4 086
Fängelse	1225	1 295	1 368	1 413	1 405	1 424
Sluten ungdomsvård	1	1
Rättspsykiatrisk vård	7	2	7	11	10	9
därav med utskrivningsprövning	7	4
Skyddstillsyn	341	320	405	486	499	530
därav med fängelse	31	20	20	31	19	28
med kontraktsvård	53	57	60	70	70	62
med samhällstjänst	6	12	25	20	41	61
Villkorlig dom	97	89	92	115	128	168
därav med samhällstjänst	40	77
Överlämnande till vård inom socialtjänsten	23	27	76	42	81	73
därav med ungdomstjänst	7	10
Överlämnande till vård enligt LVM	4	-	-	5	1	2
Böter	1030	1 033	942	1 154	1 671	1 677
34 kap. 1 § 1 p. BrB tillämpad	200	187	142	218	186	200
därav avseende fängelse	62	43	42	56	50	52
avseende sluten ungdomsvård	-	-
avseende skyddstillsyn	135	140	97	157	135	146
avseende villkorlig dom	3	4	3	5	1	2
Övrigt	1	1	1	1	2	2
Strafförelägganden	2197	2 013	2 839	2 992	2 592	3 210
därav med villkorlig dom	.	.	-	-	1	1
Åtalsunderlåtelse	1514	1 267	1 563	1 563	1 347	1 512

Tabell 2

Personer lagförda för narkotikabrott, efter brottstyp, åren 1991 - 2000

Persons found guilty of drug offences, by type of offence, 1991 - 2000

Brottstyp	Årtal									
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Samtliga domar, strafförelägganden och åtalsunderlåtelse	7 505	7 719	7 128	8 860	9 542	10 051	11 295	11 942	12 340	13 216
därav ringa narkotikabrott	5 176	5 361	4 956	6 557	7 580	7 873	8 998	9 551	9 843	10 813
narkotikabrott	1 941	1 956	1 846	1 928	1 693	1 890	2 014	2 127	2 210	2 075
grovt narkotikabrott	388	402	326	375	269	388	283	264	287	328
andel ringa brott (%)	69	69	70	74	79	78	80	80	80	82
Bruk	105	72	139	1 111	2 186	2 796	3 290	3 707	4 077	4 460
därav ringa brott	105	72	139	1 093	2 137	2 768	3 265	3 684	4 043	4 441
Innehav	4 002	4 228	4 009	3 489	3 274	3 238	3 545	3 772	3 636	3 626
därav ringa brott	3 570	3 734	3 451	2 973	2 697	2 378	2 603	2 708	2 676	2 609
Innehav+bruk	874	912	1 052	1 156	1 279	1 291
därav ringa brott	781	804	902	984	1 044	1 089
Överlåtelse, överlåtelse och innehav	1 209	1 232	1 126	1 103	738	461	558	599	701	685
därav ringa brott	165	215	159	116	82	56	61	45	58	34
Innehav, bruk och överlåtelse	91	119	116	133	150	141
därav ringa brott	16	11	22	21	20	27
Framställning	3	10	5	11	9	31	20	9	29	15
därav ringa brott	-	5	2	3	3	23	17	8	14	6
Smuggling	1 361	1 190	874	897	393	404	590	560	639	770
därav ringa brott	719	595	436	522	343	331	498	463	567	697
Övriga brott och kombinationer¹	20	150	198	994	266	268	277	208	260	338
därav ringa brott	5	105	179	776	54	46	71	62	56	59
Summa domar och strafförelägganden	6 700	6 882	6 351	7 605	7 831	8 229	9 448	10 144	10 771	11 326
därav ringa brott	4 564	4 726	4 366	5 483	6 113	6 417	7 439	7 975	8 478	8 265
Åtalsunderlåtelse²	805	837	777	1 255	1 711	1 922	1 847	1 798	1 569	1 890
därav ringa brott	612	635	590	1 074	1 467	1 456	1 559	1 576	1 365	1 851

¹ För åren före 1995 ingick kombinationen innehav+bruk i denna kategori.

² Avser enbart brott mot narkotikastrafflagen (NSL 1968:64). Åtalsunderlåtelse redovisas endast där narkotikabrottet är huvudbrott åren 1991-1994.

Tabell 3

Personer lagförda för narkotikabrott, efter ålder vid beslutet, åren 1991-2000

Persons found guilty of drug offences, by age at time of decision, 1991-2000

Ålder vid beslutet	År									
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Samtliga	7 612	7 807	7 229	9 044	10 250	10 344	11 359	12 175	12 470	13 435 ¹
15 - 17	181	141	144	247	304	377	507	491	552	640
18 - 20	574	522	459	609	673	796	1 229	1 291	1 370	1 627
21 - 24	1 192	1 123	881	1 082	1 196	1 317	1 749	1 984	2 042	2 380
25 - 29	1 835	1 874	1 523	1 762	1 950	1 807	1 890	1 962	1 909	2 098
30 - 39	2 812	3 024	2 884	3 599	4 079	3 909	3 817	3 898	3 812	3 780
40 - 49	858	956	1 138	1 481	1 778	1 823	1 832	2 136	2 326	2 411
50 -	160	167	200	264	270	315	335	413	459	497

¹ Inkluderar även personer av okänd ålder

Tabell 4A**Personer lagförda för narkotikabrott, efter fängelse tidens längd i månader, åren 1991 - 2000**

Persons found guilty of drug offences, by term of imprisonment (months), 1991 - 2000

Fängelse tidens längd ¹	År									
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Samtliga	2 498	2 619	2 596	2 806	3 139	3 218	3 364	3 510	3 558	3 532
mindre än 2 månader	711	667	663	752	873	839	875	877	806	767
mer än 2 högst 6 månader	753	835	861	961	1 205	1 229	1 257	1 349	988	1 334
mer än 6 högst 12 månader	464	486	514	453	545	575	654	691	882	673
mer än 12 högst 24 månader	213	241	241	256	208	228	267	302	548	352
mer än 24 månader	342	364	297	342	266	310	271	246	279	362
Rättspsykiatrisk vård ²	15	26	20	42	42	37	40	45	55	44

¹ Fängelse inkl. skyddstillsyn med anstaltsbehandling resp. fängelse.² Ersatte sluten psykiatrisk vård år 1992.**Tabell 4B****Personer lagförda för narkotikabrott som huvudbrott, efter fängelse tidens längd i månader åren 1995 - 2000**

Persons found guilty of drug offences, by term of imprisonment (months) where the drug offence was the principal offence, 1995 - 2000

Fängelse tidens längd ¹	År					
	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Samtliga	1 271	1 327	1 402	1 463	1 434	1 460
mindre än 2 månader	367	317	374	354	256	242
mer än 2 högst 6 månader	378	399	444	500	475	487
mer än 6 högst 12 månader	179	211	228	244	273	259
mer än 12 högst 24 månader	100	129	119	144	188	167
mer än 24 månader	240	269	230	210	232	297
Rättspsykiatrisk vård	7	2	7	11	10	8

¹ Fängelse inkl. skyddstillsyn med anstaltsbehandling resp. fängelse.

Tabell 5

Personer lagförda för narkotikabrott, efter region, åren 1991 - 2000

Persons found guilty of drug offences, by geographical region, 1991 - 2000

Anm. Från och med år 1995 inkluderas brott mot varusmuggningslagen, medan de tidigare siffrorna enbart avser brott mot narkotikastrafflagen.

Region	År									
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Hela landet	6 648	7 260	6 824	8 559	10 250	10 344	11 359	12 175	12 470	13 435
därav storstadslänen ¹ , antal	4 402	4 776	4 660	5 618	6 668	6 505	7 264	7 810	7 624	7 953
storstadslänen ¹ , procent	66	66	68	66	65	63	64	64	61	59
Län										
Stockholms län	2 161	2 375	2 359	2 787	2 973	2 935	3 247	3 320	3 260	3 246
Uppsala län	137	170	143	264	287	256	333	291	363	453
Södermanlands län	223	276	261	309	382	469	351	491	519	507
Östergötlands län	217	227	187	399	473	466	558	579	636	732
Jönköpings län	153	143	125	144	188	241	254	282	235	295
Kronobergs län	72	64	60	76	65	85	114	126	148	156
Kalmar län	137	110	78	156	144	173	216	208	223	344
Gotlands län	40	40	18	30	23	41	54	58	61	61
Blekinge län	50	57	76	118	149	203	156	164	160	195
Skåne län ²	932	1 181	1 137	1 487	2 065	1 997	2 293	2 360	2 316	2 471
Malmöhus län	868	1 097	1 027	1 304	1 847	1 711
Kristianstads län	64	84	110	183	218	286
Hallands län	75	66	92	113	160	155	139	172	198	318
Västra Götalands län ³	1 309	1 220	1 164	1 344	1 630	1 573	1 724	2 130	2 048	2 236
Göteborgs och Bohus län	909	823	790	975	1 208	996	1 215	.	.	.
Älvsborgs län	266	250	265	233	278	349	346	.	.	.
Skaraborgs län	134	147	109	136	144	228	163	.	.	.
Värmlands län	168	190	181	180	236	249	258	262	354	447
Örebro län	189	229	174	206	283	298	354	359	331	363
Västmanlands län	178	231	186	221	283	310	269	248	278	279
Dalarnas län ⁴	107	140	84	145	182	138	241	231	211	189
Gävleborgs län	163	185	212	207	255	273	311	342	388	418
Västernorrlands län	105	86	96	109	164	176	162	199	293	299
Jämtlands län	47	73	44	51	61	48	77	68	77	76
Västerbottens län	71	64	59	86	114	126	115	122	179	185
Norrbottnens län	108	93	87	110	133	132	133	163	192	165
Okänt	6	40	1	17	-	-	-	-	-	-

¹ Stockholms län, Västra Götalands län samt Skåne län. Se not 2 och 3.² Skåne län trädde i kraft 1997-01-01. Värden för åren före 1997 är summeringar av Malmöhus län och Kristianstads län.³ Västra Götalands län trädde i kraft 1998-01-01. Värden för åren före 1998 är summeringar av Göteborgs och Bohus län, Skaraborgs län och Älvsborgs län.⁴ Före år 1997 Kopparbergs län.

Tabell 6**Personer som godkänt strafförelägganden eller dömts för narkotikabrott, efter preparat, åren 1995-2000**

Persons who assented to summary fines imposed by prosecutor or were sentenced by court for drug offences by substance, 1995-2000

Preparat ¹	År					
	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Samtliga preparat	10 710	11 859	13 782	15 029	15 773	17 061
Cannabis	3795	3 949	4 756	5 287	5 735	6 111
<i>Centralstimulantia</i>						
Amfetamin	4 200	4 497	4 860	5 389	5 472	5 352
Kokain	121	122	175	248	322	401
Kat	49	94	153	166	178	138
Fenmetrazin	94	184	165	127	126	53
Mdea/mda	32	190	474	286	332	982
Metylfenidat	-	1	-	-	3	1
Övriga	3	36	40	24	47	82
<i>Opiater</i>						
Heroin	931	1 060	1 068	1 243	1 248	1 256
Morfin/råmorfin	145	178	216	203	209	245
Råopium	45	73	41	45	58	71
Övriga	114	146	175	164	191	212
<i>Hallucinogener</i>						
LSD	33	120	188	124	77	85
Meskalin	-	1	-	-	-	1
Övriga	3	7	17	22	33	56
GHB ²	58
Sömn- och rogivande medel och övriga preparat	1 013	1 091	1 335	1 642	1 674	1 891
Preparat okänt	123	110	119	59	68	66

¹ En lagföring kan innehålla mer än ett preparat² GHB narkotikaklassades i februari år 2000

Tabell 7

Personer lagförda för narkotikabrott som huvudbrott, efter huvudpåföljd m.m. och ålder vid beslutet, år 2000

Persons found guilty of drug offences, by principal sanction etc. and age at time of decision where the drug offence was the principal offence, 2000

Huvudpåföljd	Ålder vid tiden för åklagarbeslutet/föreläggandet/domen								Totalt	Netto per rad
	15-17	18-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-		
Samtliga domar, strafförelägganden och åtalsunderlåtelse	488	1 227	1 678	1 365	2 193	1 520	297	38	8 808	8 440
Fängelse	-	55	181	250	451	366	103	18	1 424	1 383
Sluten ungdomsvård	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1
Rättspsykiatrisk vård	-	-	1	3	3	1	1	-	9	9
därav med utskrivningsprövning	-	-	1	-	2	1	-	-	4	4
Skyddstillsyn	5	85	98	92	154	75	18	3	530	530
därav med fängelse	-	6	6	-	10	3	3	-	28	28
med kontraktsvård	-	4	12	19	17	6	4	-	62	62
med samhällstjänst	-	15	18	8	12	7	-	1	61	61
Villkorlig dom	2	24	41	30	33	28	7	3	168	168
med samhällstjänst	-	12	24	17	12	11	1	-	77	77
Överlämnande till vård inom socialtj. med ungdomstjänst	60	13	-	-	-	-	-	-	73	72
med ungdomstjänst	9	1	-	-	-	-	-	-	10	10
Överlämnande till vård enligt LVM	-	-	1	1	-	-	-	-	2	2
Böter	76	214	320	250	440	320	52	5	1 677	1 650
34 kap. 1 § 1 p. BrB tillämpad	1	19	48	30	56	41	5	-	200	195
därav avseende fängelse	-	4	9	7	17	14	1	-	52	52
avseende sluten ungdomsvård	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
avseende skyddstillsyn	1	15	38	22	39	27	4	-	146	141
avseende villkorlig dom	-	-	1	1	-	-	-	-	2	2
30 kap. 6 § BrB tillämpad	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29 kap. 6 § BrB tillämpad	-	-	1	-	1	-	-	-	2	2
Summa domar	144	411	691	656	1 138	831	186	29	4 086	4 012
Strafförelägganden	282	679	728	416	620	409	72	4	3 210	3 079
därav villkorlig dom	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1
17 § LUL	31	6	-	-	-	-	-	-	37	36
9 § LUL	7	2	-	-	-	-	-	-	9	8
20 kap. 7 § 1 st. 1 p. RB	3	9	12	6	8	10	2	1	51	48
20 kap. 7 § 1 st. 2 p. RB	-	-	1	-	1	-	-	-	2	2
20 kap. 7 § 1 st. 3 p. RB	21	120	246	284	420	263	37	4	1 397	1 242
20 kap. 7 § 1 st. 4 p. RB	-	-	-	3	5	6	-	-	14	11
20 kap. 7 § 2 st. RB	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1
46 § LVM	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anledning okänt	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1
Summa åtalsunderlåtelse	62	137	259	293	435	280	39	5	1 512	1 349
NSL men ej narkotikabrott	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabell 8

Kvinnor lagförda för narkotikabrott som huvudbrott, efter huvudpåföljd m.m. och ålder vid beslutet, år 2000

Women found guilty of drug offences, by principal sanction etc. and age at time of decision where the drug offence was the principal offence, 2000

Huvudpåföljd	Ålder vid tiden för åklagarbeslutet/föreläggandet/domen								Totalt	Netto per rad
	15-17	18-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-		
Samtliga domar, strafförelägganden och åtalsunderlåtelse	114	214	252	195	364	236	43	6	1 424	1 356
Fängelse	-	5	13	13	46	39	13	3	132	125
Sluten ungdomsvård	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rättspsykiatrisk vård	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
därav med utskrivningsprövning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skyddstillsyn	1	12	12	16	39	12	1	-	93	93
därav med fängelse	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1
med kontraktsvård	-	-	-	3	3	-	-	-	6	6
med samhällstjänst	-	-	2	1	4	2	-	-	9	9
Villkorlig dom	1	7	7	3	4	2	3	1	28	28
med samhällstjänst	-	3	6	2	2	2	1	-	16	16
Överlämnande till vård inom socialtj.	14	1	-	-	-	-	-	-	15	15
med ungdomstjänst	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Överlämnande till vård enligt LVM	-	-	1	1	-	-	-	-	2	2
Böter	17	39	66	52	95	68	9	1	347	339
34 kap. 1 § 1 p. BrB tillämpad	-	-	8	6	14	12	1	-	41	40
därav avseende fängelse	-	-	1	1	4	1	-	-	7	7
avseende sluten ungdomsvård	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
avseende skyddstillsyn	-	-	7	5	10	11	1	-	34	33
avseende villkorlig dom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30 kap. 6 § BrB tillämpad	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29 kap. 6 § BrB tillämpad	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa domar	33	64	107	91	198	133	27	5	658	642
Strafförelägganden	67	130	109	53	108	59	10	1	537	509
därav villkorlig dom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17 § LUL	11	1	-	-	-	-	-	-	12	12
9 § LUL	1	2	-	-	-	-	-	-	3	3
20 kap. 7 § 1 st. 1 p. RB	1	2	5	1	1	2	-	-	12	12
20 kap. 7 § 1 st. 2 p. RB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20 kap. 7 § 1 st. 3 p. RB	1	15	31	49	57	40	6	-	199	176
20 kap. 7 § 1 st. 4 p. RB	-	-	-	1	-	2	-	-	3	2
20 kap. 7 § 2 st. RB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
46 § LVM	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anledning okänt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa åtalsunderlåtelse	14	20	36	51	58	44	6	-	229	205
NSL men ej narkotikabrott	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabell 9

Personer som godkänt strafföreläggande eller dömts för narkotikabrott, efter brottstyp och ålder vid beslutet, år 2000

Persons who assented to summary fines imposed by prosecutor or were sentenced by court, by drug offence and age at time of decision, 2000

Brottstyp	Ålder vid tiden för åklagarbeslutet/domen								Totalt
	15-17	18-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-	
Samtliga narkotikabrott	554	1 425	2 031	1 713	3 180	2 001	383	39	11 326
Ringa narkotikabrott (NSL 2 §)	465	1 134	1 502	1 178	2 320	1 415	236	15	8 265
Innehav	85	259	413	319	807	596	121	9	2 609
Bruk	319	708	856	662	1 177	633	83	3	4 441
Överlåtelse	2	-	3	2	2	-	-	1	10
Framställning	-	-	2	1	1	2	-	-	6
Medhjälp, transport m.m.	2	-	-	-	1	-	-	-	3
Innehav + bruk	49	145	206	187	301	170	29	2	1 089
Innehav + överlåtelse	2	3	3	2	9	5	-	-	24
Innehav, bruk + överlåtelse	3	7	8	2	5	2	-	-	27
Övriga kombinationer	3	12	11	3	17	7	3	-	56
Narkotikabrott (NSL 1 §)	43	163	317	338	574	425	103	14	1 977
Innehav	11	56	139	172	306	226	44	8	962
Bruk	-	5	3	4	7	-	-	-	19
Överlåtelse	4	4	10	15	17	14	7	1	72
Framställning	-	-	-	2	2	5	-	-	9
Medhjälp, transport m.m.	3	11	13	12	7	5	1	-	52
Innehav + bruk	5	21	42	38	55	26	11	2	200
Innehav + överlåtelse	15	33	69	64	119	109	27	2	438
Innehav, bruk + överlåtelse	1	17	24	11	29	23	6	-	111
Övriga kombinationer	4	16	17	20	32	17	7	1	114
Narkotikabrott (NSL 3 §)	1	20	51	60	99	55	21	7	314
Innehav	-	2	9	9	20	11	4	-	55
Bruk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Överlåtelse	-	-	-	3	1	-	1	-	5
Framställning	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medhjälp, transport m.m.	-	3	10	11	12	3	2	-	41
Innehav + bruk	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Innehav + överlåtelse	-	9	20	26	43	26	9	3	136
Innehav, bruk + överlåtelse	-	-	-	1	2	-	-	-	3
Övriga kombinationer	1	6	12	10	21	13	5	4	72
Ringa varusmuggling (VSL 2 §)	40	99	154	128	166	92	17	1	697
Varusmuggling (VSL 1 §)	5	9	4	8	19	11	4	1	61
Grov varusmuggling (VSL 3 §)	-	-	3	1	2	3	2	1	12
Övriga brott mot NSL och VSL	-	-	-	-	-	-	-	-	-

NSL= Narkotikasafflagen (1968:64)

VSL= Varusmuggningslagen (1960:418)

Tabell 10

Kvinnor som godkänt strafföreläggande eller dömts för narkotikabrott, efter brottstyp och ålder vid beslutet, år 2000

Women who asserted to summary fines imposed by prosecutor or were sentenced by court, by drug offence and age at time of decision, 2000

Brottstyp	Ålder vid tiden för åklagarbeslutet/domen								Totalt
	15-17	18-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-	
Samtliga narkotikabrott	106	219	276	225	472	284	51	7	1 640
Ringa narkotikabrott (NSL 2 §)	87	183	228	182	363	215	32	3	1 293
Innehav	19	35	41	40	112	75	12	-	334
Bruk	57	126	157	115	212	110	14	1	792
Överlåtelse	1	-	-	-	-	-	-	1	2
Framställning	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medhjälp, transport m.m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Innehav + bruk	10	20	30	25	37	30	6	1	159
Innehav + överlåtelse	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Innehav, bruk + överlåtelse	-	-	-	-	2	-	-	-	2
Övriga kombinationer	-	2	-	1	-	-	-	-	3
Narkotikabrott (NSL 1 §)	8	24	33	34	81	53	10	2	245
Innehav	1	5	15	13	41	28	4	1	108
Bruk	-	1	-	2	-	-	-	-	3
Överlåtelse	-	-	1	1	5	5	2	-	14
Framställning	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medhjälp, transport m.m.	1	4	4	2	1	-	1	-	13
Innehav + bruk	3	11	3	6	9	2	-	1	35
Innehav + överlåtelse	3	1	4	7	18	17	2	-	52
Innehav, bruk + överlåtelse	-	-	3	1	5	-	-	-	9
Övriga kombinationer	-	2	3	2	2	1	1	-	11
Narkotikabrott (NSL 3 §)	1	2	4	3	6	6	6	1	29
Innehav	-	1	-	-	1	1	1	-	4
Bruk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Överlåtelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Framställning	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medhjälp, transport m.m.	-	-	1	1	2	1	2	-	7
Innehav + bruk	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Innehav + överlåtelse	-	-	2	2	1	3	2	1	11
Innehav, bruk + överlåtelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga kombinationer	1	1	1	-	2	-	1	-	6
Ringa varusmuggling (VSL 2 §)	8	9	11	6	14	9	1	1	59
Varusmuggling (VSL 1 §)	2	1	-	-	8	1	2	-	14
Grov varusmuggling (VSL 3 §)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga brott mot NSL och VSL	-	-	-	-	-	-	-	-	-

NSL= Narkotikastrafflagen (1968:64)

VSL= Varusmuggningslagen (1960:418)

Tabell 11

Personer dömda för narkotikabrott som huvudbrott, efter brottstyp och huvudpåföljd m.m. år 2000

Persons sentenced for drug offences, by type of drug offence and principal sanction etc. where the drug offence was the principal offence, 2000

Brottstyp	Domar																		Summa domar
	Fångelse	Sluten ungdomsvård	Rättspsykiatrisk vård		Skyddstillsyn			Villkorlig dom			Överl. till vård inom socialtjänsten			Böter	34 kap. 1 § 1 p. BrB tillämpad		30 kap. 6 § BrB/29 kap. 6 § BrB tillämpad		
			Totalt	därav med utskrivningsprovning	Totalt	därav med fängelse	kon-traktsvård	sam-hälls-tjänst	Totalt	därav med samhällstjänst	Totalt	därav med ungdomstjänst	enligt lagen om vård av missbruk		Totalt	därav avseende fängelse	sluten ungdomsvård		
(siffror inom parentes avser paragrafnummer)																			
Samtliga	1 376	1	8	4	521	27	61	58	167	76	71	10	2	1 664	200	52	-	2	4 012
Ringa narkotikabrott (NSL 2 §)	25	-	-	-	57	-	-	6	14	6	35	2	1	1 625	89	40	-	2	1 848
Innehav	10	-	-	-	18	-	-	1	4	1	6	-	-	458	28	13	-	-	524
Bruk	4	-	-	-	16	-	-	1	2	1	17	2	1	868	50	23	-	1	959
Överlåtelse	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	4
Framställning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3
Medhjälp, transport m.m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Innehav + bruk	5	-	-	-	12	-	-	1	2	-	9	-	-	275	11	4	-	-	314
Innehav + överlåtelse	3	-	-	-	2	-	-	-	2	2	-	-	-	5	-	-	-	1	13
Innehav, bruk + överlåtelse	3	-	-	-	4	-	-	1	1	-	3	-	-	3	-	-	-	-	14
Övriga kombinationer	-	-	-	-	4	-	-	2	2	2	-	-	-	10	-	-	-	-	16
Narkotikabrott (NSL 1 §)	1 021	1	5	2	457	27	59	50	145	66	34	8	1	24	106	12	-	-	1 794
Innehav	487	1	2	1	222	8	25	18	62	28	8	3	-	14	62	8	-	-	858
Bruk	7	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	17
Överlåtelse	20	-	-	-	17	3	2	2	12	5	2	1	-	1	12	2	-	-	64
Framställning	3	-	-	-	3	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	9
Medhjälp, transport m.m.	27	-	-	-	15	1	3	4	3	2	3	1	-	2	-	-	-	-	50
Innehav + bruk	85	-	2	1	58	2	6	5	18	6	4	-	-	4	11	-	-	-	182
Innehav + överlåtelse	282	-	-	-	77	9	15	11	21	11	12	2	1	2	14	1	-	-	409
Innehav, bruk + överlåtelse	50	-	-	-	32	2	5	6	12	9	1	-	-	1	4	1	-	-	100
Övriga kombinationer	60	-	1	-	26	2	3	4	14	4	4	1	-	-	-	-	-	-	105
Narkotikabrott (NSL 3 §)	304	-	3	2	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	312
Innehav	53	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	55
Bruk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Överlåtelse	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Framställning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medhjälp, transport m.m.	39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39
Innehav + bruk	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
Innehav + överlåtelse	132	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	136
Innehav, bruk + överlåtelse	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Övriga kombinationer	71	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	72
Ringa varusmuggling (VSL 2 §)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	10
Varusmuggling (VSL 1 §)	15	-	-	-	5	-	-	2	8	4	1	-	-	5	2	-	-	-	36
Grov varusmuggling (VSL 3 §)	11	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12
Övriga brott mot NSL och VSL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

NSL= Narkotikastrafflagen (1968:64)

VSL=Varusmuggningslagen (1960:418)

Tabell 12

Kvinnor dömda för narkotikabrott som huvudbrott, efter brottstyp och huvudpåföljd m.m., år 2000

Women sentenced for drug offences, by type of drug offence and principal sanction etc. where the drug offence was the principal offence, 2000

Brottstyp	Domar																		Summa domar
	Fängelse	Sluten ungdomsvård	Rättspsykiatrisk vård		Skyddstillsyn			Villkorlig dom		Övert. till vård		Böter	34 kap. 1 § 1 p. BrB tillämpad		30 kap. 6 § BrB/29 kap. 6 § BrB tillämpad				
			Totalt	därav med utskrivningsprövning	Totalt	därav med fängelse	kon-traktsvård	sam-hälls-tjänst	Totalt	därav med samhällstjänst	inom socialtjänsten		enligt lagen om vård av ungdomsmissbruk	Totalt	därav avseende fängelse	sluten ungdomsvård			
(siffror inom parentes avser paragrafnummer)																			
Samtliga	129	-	-	-	92	1	6	9	28	16	15	-	2	347	41	7	-	-	654
Ringa narkotikabrott (NSL 2 §)	-	-	-	-	13	-	-	1	1	-	7	-	1	340	18	6	-	-	380
Innehav	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	2	-	-	68	7	2	-	-	82
Bruk	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	2	-	1	212	9	3	-	-	228
Överlåtelse	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Framställning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medhjälp, transport m.m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Innehav + bruk	-	-	-	-	4	-	-	1	-	-	3	-	-	58	2	1	-	-	67
Innehav + överlåtelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Innehav, bruk + överlåtelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga kombinationer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Narkotikabrott (NSL 1 §)	103	-	-	-	77	1	6	7	23	14	7	-	1	5	20	1	-	-	236
Innehav	41	-	-	-	41	1	4	5	8	5	-	-	-	3	13	-	-	-	106
Bruk	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Överlåtelse	5	-	-	-	3	-	-	-	3	1	-	-	-	-	2	-	-	-	13
Framställning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medhjälp, transport m.m.	6	-	-	-	2	-	-	-	2	1	1	-	-	1	-	-	-	-	12
Innehav + bruk	9	-	-	-	11	-	-	1	6	4	3	-	-	1	3	-	-	-	33
Innehav + överlåtelse	35	-	-	-	9	-	1	1	1	1	3	-	1	-	1	-	-	-	50
Innehav, bruk + överlåtelse	4	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	9
Övriga kombinationer	2	-	-	-	6	-	1	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	11
Narkotikabrott (NSL 3 §)	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	29
Innehav	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Bruk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Överlåtelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Framställning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medhjälp, transport m.m.	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Innehav + bruk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Innehav + överlåtelse	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	11
Innehav, bruk + överlåtelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga kombinationer	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	6
Ringa varusmuggling (VSL 2 §)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varusmuggling (VSL 1 §)	1	-	-	-	2	-	-	1	4	2	-	-	-	2	-	-	-	-	9
Grov varusmuggling (VSL 3 §)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga brott mot NSL och VSL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

NSL= Narkotikastrafflagen (1968:64)
VSL= Varusmuggningslagen (1960:418)

Tabell 13

Personer dömda till fängelse för narkotikabrott som huvudbrott, efter ålder vid beslutet och fängelsetidens längd i månader, år 2000

Persons sentenced to imprisonment where the drug offence was the principal offence, by age at time of decision and term of imprisonment (months), 2000

Ålder	Fängelsetidens längd i månader													Totalt	Genomsnittlig fängelse-tid i månader
	Mindre än 1	1	Mer än 1 högst 2	Mer än 2 högst 3	Mer än 3 högst 4	Mer än 4 mindre än 6	6	Mer än 6 mindre än 12	12	Mer än 12 högst 24	Mer än 24 högst 48	Mer än 48 högst 72	Mer än 72		
Samtliga personer	20	98	124	166	122	37	162	177	82	167	171	70	56	1 452	16
15 - 17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18 - 20	1	5	4	10	3	-	2	5	5	15	7	4	-	61	16
21 - 24	6	18	15	18	14	3	26	9	11	17	34	12	4	187	17
25 - 29	6	14	15	35	18	4	27	26	18	31	31	13	12	250	19
30 - 39	3	26	37	45	46	12	56	65	28	52	53	19	19	461	17
40 - 49	2	27	38	49	30	14	44	48	18	39	31	18	11	369	15
50 - 59	2	7	14	8	10	2	5	22	2	13	11	4	6	106	18
60 -	-	1	1	1	1	2	2	2	-	-	4	-	4	18	34

Tabell 14

Kvinnor dömda till fängelse för narkotikabrott som huvudbrott, efter ålder vid beslutet och fängelsetidens längd i månader, år 2000

Women sentenced to imprisonment where the drug offence was the principal offence, by age at time of decision and term of imprisonment (months), 2000

Ålder	Fängelsetidens längd i månader													Totalt	Genomsnittlig fängelse-tid i månader
	Mindre än 1	1	Mer än 1 högst 2	Mer än 2 högst 3	Mer än 3 högst 4	Mer än 4 mindre än 6	6	Mer än 6 mindre än 12	12	Mer än 12 högst 24	Mer än 24 högst 48	Mer än 48 högst 72	Mer än 72		
Samtliga personer	1	5	11	13	8	7	23	22	5	18	12	5	3	133	15
15 - 17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18 - 20	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	5	23
21 - 24	-	-	3	3	1	-	3	-	-	1	1	1	1	14	19
25 - 29	-	1	1	1	-	-	-	5	-	3	1	-	1	13	20
30 - 39	-	-	4	5	4	3	9	4	4	9	3	1	-	46	12
40 - 49	1	1	2	3	2	3	11	9	1	2	2	2	-	39	11
50 - 59	-	1	-	-	-	1	-	4	-	3	3	-	1	13	25
60 -	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	3	11

Tabell 15

Personer dömda till fängelse för narkotikabrott som huvudbrott, efter brottstyp och fängelse tidens längd i månader år 2000

Persons sentenced to imprisonment where the drug offence was the principal offence, by type of offence and term of imprisonment (months), 2000

Brottstyp ¹	Fängelsens längd i månader													Totalt	Genomsnittlig fängelse tid i månader
	Mindre än 1	1	Mer än 1 högst 2	Mer än 2 högst 3	Mer än 3 högst 4	Mer än 4 mindre än 6	6	Mer än 6 mindre än 12	12	Mer än 12 högst 24	Mer än 24 högst 48	Mer än 48 högst 72	Mer än 72		
Samtliga narkotikabrott	20	96	121	163	117	36	156	175	79	152	166	68	54	1 403	17
Ringa narkotikabrott (NSL 2 §)	3	6	5	3	1	-	1	-	-	6	-	-	-	25	6
Innehav	3	2	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	1
Bruk	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1
Överlåtelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Framställning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medhjälp, transport m.m.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Innehav + bruk	-	1	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	5	5
Innehav + överlåtelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3	18
Innehav, bruk + överlåtelse	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	3	13
Övriga kombinationer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Narkotikabrott (NSL 1 §)	17	87	113	158	116	36	153	171	75	114	8	-	-	1 048	7
Innehav	11	55	77	83	59	17	78	65	28	20	2	-	-	495	5
Bruk	-	1	-	-	4	-	-	1	-	1	-	-	-	7	6
Överlåtelse	1	3	3	4	3	-	3	1	4	1	-	-	-	23	5
Framställning	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	5
Medhjälp, transport m.m.	1	3	2	3	3	2	5	2	5	2	-	-	-	28	6
Innehav + bruk	-	9	14	17	15	4	9	12	5	2	-	-	-	87	5
Innehav + överlåtelse	3	10	11	40	20	11	38	61	26	66	5	-	-	291	9
Innehav, bruk + överlåtelse	-	4	4	6	3	1	7	15	3	9	-	-	-	52	9
Övriga kombinationer	1	2	2	3	9	1	13	13	4	13	1	-	-	62	9
Narkotikabrott (NSL 3 §)	-	-	-	-	-	-	1	1	3	30	154	67	48	304	52
Innehav	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	28	12	7	53	52
Bruk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Överlåtelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1	1	5	55
Framställning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medhjälp, transport m.m.	-	-	-	-	-	-	1	1	3	2	16	6	10	39	54
Innehav + bruk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	48
Innehav + överlåtelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	69	34	12	132	48
Innehav, bruk + överlåtelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	3	38
Övriga kombinationer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	35	14	18	71	61
Ringa varusmuggling (VSL 2 §)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varusmuggling (VSL 1 §)	-	3	3	2	-	-	1	3	1	2	-	-	-	15	6
Grov varusmuggling (VSL 3 §)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	6	11	75
Övriga brott mot NSL och VSL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Om en lagföring innehåller flera gärningar, redovisas lagföringen under respektive kombination av gärningar.

NSL= Narkotikastrafflagen (1968:64)

VSL= Varusmuggningslagen (1960:418)

Tabell 16

Personer som godkänt strafföreläggande eller dömts för narkotikabrott, efter preparat och ålder vid beslutet, år 2000

Persons who assented to summary fines imposed by prosecutor or were sentenced by court for drug offences, by substance and age at time of decision, 2000

Ålder	Preparat															Totalt	
	Cannabis	Centralstimulantia				Opiater			Hallucinogener		GHB	Sömn och rogivande medel och övriga preparat	Cannabis + Centralstimulantia	Cannabis + opiatier	Opiater + centralstimulantia		Okänt preparat + övriga kombinationer
		amfetamin	kokain	kat	övriga	heroin	morfin	övriga	LSD	övriga							
Totalt	3 125	2 412	152	133	298	601	12	59	11	19	25	438	1 724	172	109	2 036	11 326
15 - 17	330	34	1	7	22	3	-	1	-	3	8	26	60	5	1	53	554
18 - 20	619	138	17	5	97	34	1	2	4	11	4	57	173	25	1	237	1 425
21 - 24	663	262	35	14	91	96	1	3	6	2	7	77	296	27	15	436	2 031
25 - 29	385	328	54	25	48	117	2	5	1	1	3	72	237	46	22	367	1 713
30 - 39	607	870	32	50	24	232	5	23	-	1	2	120	561	39	39	575	3 180
40 - 49	437	621	11	28	10	103	2	21	-	1	1	62	343	28	25	308	2 001
50 - 59	80	143	2	3	5	10	1	4	-	-	-	18	53	2	6	56	383
60 -	4	16	-	1	1	6	-	-	-	-	-	6	1	-	-	4	39

Tabell 17

Kvinnor som godkänt strafföreläggande eller dömts för narkotikabrott, efter preparat och ålder vid beslutet, år 2000

Women who assented to summary fines imposed by prosecutor or were sentenced by court for drug offences, by substance and age at time of decision, 2000

Ålder	Preparat															Totalt	
	Cannabis	Centralstimulantia				Opiater			Hallucinogener		GHB	Sömn och rogivande medel och övriga preparat	Cannabis + Centralstimulantia	Cannabis + opiatier	Opiater + centralstimulantia		Okänt preparat + övriga kombinationer
		amfetamin	kokain	kat	övriga	heroin	morfin	övriga	LSD	övriga							
Totalt	255	517	11	21	51	91	4	5	1	4	4	70	263	13	26	304	1 640
15 - 17	43	15	-	3	9	-	-	-	-	2	2	4	14	-	1	13	106
18 - 20	58	43	-	1	22	9	-	1	-	2	-	6	34	1	-	42	219
21 - 24	48	76	3	5	10	16	-	1	1	-	1	7	45	1	5	57	276
25 - 29	20	70	5	2	5	21	-	1	-	-	-	12	33	5	6	45	225
30 - 39	45	183	1	5	2	29	2	1	-	-	-	20	84	4	8	88	472
40 - 49	35	111	1	3	-	13	1	1	-	-	1	14	48	2	4	50	284
50 - 59	6	18	1	1	2	3	1	-	-	-	-	5	4	-	2	8	51
60 -	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	1	7

Tabell 18

Personer som godkänt strafföreläggande eller som dömts för narkotikabrott, efter preparat och region, år 2000

Persons who assented to summary fines imposed by prosecutor or were sentenced by court for drug offences, by substance and geographical region, 2000

Län	Preparat																	Totalt	
	Cannabis	Centralstimulantia							Opiater				Hallucinogener			GHB	Sömn och rogivande medel och övriga preparat		Preparat okänt
		amfetamin	kokain	kat	fenmetrazin	mdeamda	metylfenidat	övriga	heroin	morfin, råmorfin	råopium	övriga	LSD	meskalin	övriga				
Hela riket	6 111	5 352	401	138	53	982	1	82	1 256	245	71	212	85	1	56	58	1 891	66	17 061
därav storstadslänen ² , antal	3 520	2 647	316	131	21	590	-	48	987	121	43	129	55	-	45	36	1 133	42	9 864
Län																			
Stockholms län	1 208	910	190	33	21	236	-	13	510	54	13	67	30	-	-	4	547	26	3 862
Uppsala län	210	177	16	-	7	14	-	3	23	8	6	15	2	-	-	-	106	4	591
Södermanlands län	207	247	5	3	5	20	-	2	34	21	-	7	3	-	-	-	73	3	630
Östergötlands län	319	359	9	1	1	52	-	4	59	14	2	7	-	-	-	-	79	2	908
Jönköpings län	155	161	5	-	-	14	-	-	5	8	1	8	-	-	-	-	48	-	405
Kronobergs län	84	76	1	-	-	3	-	1	6	4	2	2	-	-	-	-	25	-	204
Kalmar län	192	161	13	-	-	65	-	1	4	12	-	3	11	-	1	3	36	4	506
Gotlands län	26	19	1	-	1	1	-	-	2	2	-	1	-	-	-	1	8	-	62
Blekinge län	83	102	1	1	-	8	-	-	3	3	-	3	-	-	-	1	10	2	217
Skåne län	1 231	660	57	70	-	140	-	5	352	27	10	38	16	-	40	-	328	6	2 980
Hallands län	146	149	7	-	-	31	-	-	23	3	-	1	6	-	2	1	24	4	397
Västra Götalands län	1 081	1 077	69	28	-	214	-	30	125	40	20	24	9	-	5	32	258	10	3 022
Värmlands län	227	230	5	-	-	57	1	4	41	2	2	8	4	-	3	5	69	-	658
Örebro län	177	218	4	1	3	37	-	3	10	2	2	2	2	-	2	2	51	1	517
Västmanlands län	120	126	1	-	9	22	-	4	8	3	2	2	-	-	-	-	16	1	314
Kopparbergs län	93	93	6	-	-	4	-	2	4	6	-	7	-	-	2	-	35	-	252
Gävleborgs län	237	225	3	-	2	22	-	2	8	14	5	5	1	-	-	2	64	1	591
Västernorrlands län	90	150	7	1	2	8	-	-	20	6	1	4	1	-	1	6	49	-	346
Jämtlands län	29	38	-	-	2	15	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	10	-	96
Västerbottens län	126	84	1	-	-	14	-	5	15	14	5	6	-	-	-	-	38	2	310
Norrbottnens län	70	90	-	-	-	5	-	3	3	2	-	1	-	1	-	1	17	-	193

¹ En lagföring kan innehålla mer än ett preparat

² Stockholms län, Västra Götalands län och Skåne län

Tabell 19

Personer som godkänt strafföreläggande eller som dömts för narkotikabrott, efter preparat och vikt, år 2000

Persons who assented to summary fines imposed by prosecutor or were sentenced by court for drug offences, by substance and substance weight, 2000

Viktmängd/ antal tabletter	Preparat																Totalt
	Cannabis	Centralstimulantia				Opiater			Hallucinogener		GHB	Sömn och rogivande medel och övriga preparat	Cannabis + Cannabis + Opiater + centralstimulantia		Okänt preparat + övriga kombinationer		
		amfetamin	kokain	kat	övriga	heroin	morf	övriga	LSD	övriga			opiater	centralstimulantia			
Totalt antal lagförda	3 125	2 412	152	133	298	601	12	59	11	19	25	438	1 724	172	109	2 036	11 326
Vikt i gram¹																	
okänt ²	994	1 299	45	3	153	196	9	10	3	-	20	77	833	77	42	805	4566
- 1	392	514	41	-	9	278	1	8	-	2	-	2	260	33	34	472	2046
2 - 5	255	172	12	1	4	37	1	3	-	1	-	-	185	25	7	198	901
6 - 10	163	133	6	-	2	21	-	-	-	2	-	-	80	11	5	101	524
11 - 25	293	124	9	-	-	17	-	3	-	3	-	-	111	10	8	142	720
26 - 50	220	76	7	1	-	6	-	4	-	3	-	-	71	6	4	99	497
51 - 100	290	38	7	2	-	8	-	5	-	2	-	-	64	2	3	73	494
101 - 250	240	23	4	2	2	5	-	3	-	3	-	-	62	1	2	65	412
251 - 500	110	7	7	6	2	6	-	2	-	2	1	1	17	1	-	16	178
501 - 1 000	67	5	6	5	2	5	-	7	-	-	-	1	16	3	-	18	135
1 001 - 5 000	54	11	8	34	1	7	-	3	-	-	-	1	16	2	4	17	158
5 001 - 10 000	14	4	-	12	1	8	-	1	-	-	-	1	4	-	-	3	48
Mer än 10 000	22	5	-	67	8	4	-	-	-	-	-	-	5	1	-	2	114
Totalt antal med vikt	3 114	2 411	152	133	184	598	11	49	3	18	21	83	1 724	172	109	2 011	10 793
Antal tabletter/plantor																	
0	-	-	-	-	16	-	-	1	2	-	-	28	-	-	-	3	50
- 10	5	-	-	-	32	3	1	7	3	-	-	103	-	-	-	4	158
11 - 25	2	-	-	-	16	-	-	-	3	-	-	47	-	-	-	5	73
26 - 50	1	-	-	-	13	-	-	1	-	-	1	30	-	-	-	1	47
51 - 100	1	-	-	-	12	-	-	1	-	1	-	28	-	-	-	1	44
101 - 500	1	1	-	-	21	-	-	-	-	-	-	59	-	-	-	6	88
501 - 1 000	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	27	-	-	-	2	32
Mer än 1 000	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	3	33	-	-	-	3	41
Totalt antal	11	1	-	-	114	3	1	10	8	1	4	355	-	-	-	25	533

¹ Vid kombinationer av preparat i samma brott summeras viktmängderna. Viktmängder avrundas nedåt.² Vid bruk av narkotika är viktmängder ofta okända.

Statistikens uppbyggnad, innehåll och tillförlitlighet

Construction, contents and reliability of statistics

Narkotikastatistiken vänder sig till studerande, journalister, politiker, beslutsfattare, forskare och andra som har intresse av att studera narkotikabrottsligheten genom de beslut som åklagare och tingsrätter fattar i ärenden som rör personer som misstänks för narkotikabrott.

Statistiken kan användas för analyser av brottslighetens struktur, effekter av förändringar i narkotikalagstiftningen, rättsväsendets praxis avseende narkotikaärenden, m.m. Statistiken innehåller endast de brott som kommer till rättsväsendets kännedom och beskriver därför inte utvecklingen av den faktiska narkotikabrottsligheten.

För att få en så bra bild som möjligt av narkotikabrottsligheten bör man kombinera statistiken över personer lagförda för narkotikabrott med andra statistikkällor över narkotika och narkotikabrottslighet (se bilaga 3).

Innehåll och definitioner med mera

Statistiken omfattar samtliga personer som lagförts för narkotikabrott. Narkotikabrotten delas upp efter typ av gärning, brottets svårhetsgrad, påföljd som utdömts för brottet och region där beslutet fattats. Dessutom redovisas narkotikabrotten efter typ av preparat och den mängd som avses i narkotikalagföringen. De lagförda personerna redovisas efter kön och ålder.

Lagföring

Med lagförda personer avses personer som dömts i tingsrätt, godkänt strafföreläggande eller meddelats åtalsunderlåtelse.¹⁵ En person redovisas i statistiken vid varje tillfälle som personen lagförts under året (bruttoredovisning).¹⁶ Om flera personer ingår i samma lagföring redovisas varje person som en enhet för sig.

¹⁵ Åtalsunderlåtelse ingår inte i samtliga tabeller.

¹⁶ I tabellerna 6-7 ges även en nettoredovisning.

Dom i tingsrätt

Med dom i tingsrätt avses en fällande dom i mål som avser narkotikabrott oavsett om den vunnit laga kraft eller inte. Detta innebär till exempel att en person som dömts i tingsrätt, men frikänts i hovrätt, kommer att redovisas som dömd i statistiken. I vissa tabeller redovisas information om påföljder som endast kan utfärdas genom dom. Dessa tabeller (tabell 11–15) innehåller följaktligen inga uppgifter om strafförelägganden eller åtalsunderlåtelse.

Strafföreläggande

Strafföreläggande utfärdas av åklagare, i de flesta fall i form av böter och i några fall som villkorlig dom. Om det finns förutsättningar för det, bör åklagaren utfärda strafföreläggande för den misstänkte i stället för att väcka åtal. Strafföreläggande kan utfärdas för brott där böter ingår i straffskalan. För att strafföreläggandet ska vinna laga kraft, måste det godkännas av den misstänkte. Endast godkända strafförelägganden ingår i statistiken.

Åtalsunderlåtelse

Åklagaren kan i vissa fall besluta att inte väcka åtal trots att den misstänkte bedöms vara skyldig till brottet, så kallad åtalsunderlåtelse. Anledningen är ofta att brottet är lindrigt eller att den skyldige är ung.

En åtalsunderlåtelse innehåller inte lika detaljerade uppgifter om brottet som domar och strafförelägganden. Detta innebär att det inte är möjligt att till exempel koda in typ av gärning, preparat samt vikt eller antal tabletter av preparatet. De tabeller som endast redovisar dessa variabler (tabell 9–10 och 16–19), innehåller därför bara information om domar och strafförelägganden.

Narkotikabrott

Med narkotikabrott avses brott mot narkotikastrafflagen (1968:64) och varusmuggningslagen (1960:418) där den smugglade varan är klassad

som narkotika.

Försök, förberedelse, stämpling, medhjälp till brott eller anstiftan ingår i redovisningen av narkotikabrott och särredovisas inte.

Narkotikastrafflagen

Narkotikastrafflagens (NSL) 1 § innehåller bestämmelser om straff för olika olovliga gärningar grupperade i sex punkter. De olovliga gärningarna är bruk, innehav, överlåtelse, framställning, förpackning, förvärv, transport, anskaffning, bearbetning av narkotika, annan befattningsmed narkotika som inte är avsedd för eget bruk, utbudande av narkotika till försäljning eller annan åtgärd som främjar narkotikahandeln.

Narkotikabrotten delas upp i tre svårhetsgrader med följande straffbestämmelser:

- Narkotikabrott (1 §), fängelse högst 3 år
- Ringa narkotikabrott (2 §), böter eller fängelse i högst 6 månader
- Grovt narkotikabrott (3 §), fängelse lägst 2 år och högst 10 år.

Ansvar kan dessutom utdömas för vårdslöshet med narkotika enligt 3a § narkotikastrafflagen.

Varusmuggningslagen

Definition på varusmuggling ges i 1 och 4 §§ varusmuggningslagen. Varusmuggling innebär bland annat att vissa varor som anges i lag inte får föras in i eller ut från Sverige. Även varusmuggling av narkotika delas in i tre svårhetsgrader med samma straffskalor som i narkotikastrafflagen. Den som av grov oaktsamhet förövar gärning enligt 1 eller 4 §§ kan också dömas till ansvar (5 §). Enligt 6 § varusmuggningslagen kan ansvar även utdömas för olovlig befattningsmed smuggelgods. Personer som lagförts enligt 7 § för bristande tillsyn över transportmedel redovisas inte i narkotikastatistiken.

Narkotika

Med narkotika avses enligt narkotikastrafflagen läkemedel eller hälsofarliga varor med starkt vanebildande egenskaper eller varor som med lättet kan omvandlas till varor med sådana egenskaper. Regeringen listar de substanser som ska anses som narkotika i förordningen (1992:1554) om kontroll av narkotika. Det finns även internationella överenskommelser om varor som ska

vara föremål för kontroll.

Preparaten redovisas efter fem huvudgrupper: Cannabis, centralstimulantia, opiater, hallucinogener samt sömn- och rogivande medel. För de olika preparaten registreras mängd av det narkotiska preparatet antingen i gram eller i antal tabletter eller plantor. Preparaten har olika styrka vilket medför att mängden preparat inte är jämförbar mellan de olika huvudgrupperna. Även inom en grupp kan preparaten ha varierande styrka. Mycket förenklat är cannabis svagare än centralstimulantia, som i sin tur är svagare än opiater. Viktmängder är av naturliga orsaker ofta okända när gärningen avser bruk av narkotika.

I en och samma lagföring kan flera preparat förekomma. I tabell 18 redovisas en notering för varje enskilt preparat. I tabellerna 16 och 19 däremot, finns kolumner specificerade för varje möjlig kombination av preparaten, vilket gör att en person endast redovisas i en av kolumnerna. Summan i tabell 18 är därför högre än i övriga tabeller som redovisar preparat.

Huvudbrott.

I en lagföring kan en person samtidigt lagföras för flera brott. Det är mycket vanligt att man för samtliga dessa brott utdömer en gemensam påföljd. I ett fåtal fall finns det referenser mellan ett brott och en påföljd, som anger vilken påföljd som utdömdes för vilket brott. Vanligtvis kan man inte avgöra vilken påföljd som utdömts för ett enskilt brott i en lagföring som omfattar flera brott. För att man i statistiken ska kunna redovisa påföljden för ett enskilt brott använder man sig av huvudbrotts- och huvudpåföljdsprincipen.

Som huvudbrott väljs det brott i en lagföring som har den strängaste straffskalan. En påföljd som är utdömd för flera brott redovisas därmed på huvudbrottet. Om två brott har samma straffskala väljs slumpmässigt vilket brott som ska redovisas som huvudbrott. Huvudbrottsprincipen innebär att redovisningen av antalet personer som lagförts för en viss typ av brott under ett år är en minimiskattning. De brott som sällan blir kategoriserade som huvudbrott, så kallade bibrott, blir underrepresenterade i statistiken. I narkotikastatistiken redovisar vissa tabeller enbart de brott där narkotikabrottet är huvudbrott, medan andra visar samtliga lagföringar där minst ett narkotikabrott ingår oavsett om narkotikabrottet är huvudbrott eller bibrott. I de lagföringar som innehåller narkotikabrott förekommer ibland fler

än ett narkotikabrott. Eftersom enheten i tabellerna är lagföringen, redovisas dock endast ett av dessa brott.

Huvudpåföljd

På liknande sätt kan flera påföljder dömas ut för ett brott. Som regel betraktas den strängaste påföljden i domen som huvudpåföljd. Påföljderna rangordnas i en så kallad prioriteringsordning med fängelse först och ”påföljd eftergiven” sist.

Gärningsmannen

De uppgifter som redovisas för gärningsmannen är kön och ålder. Med ålder avses den ålder gärningsmannen uppnått då beslut om lagföring fattats.

För att antalsmässiga jämförelser mellan olika stora åldersgrupper ska kunna göras, relateras antalet lagföringar till folkmängden i respektive åldersgrupp. Redovisningen sker per 100 000 av medelfolkmängden¹⁷ i respektive åldersgrupp.

Geografiska jämförelser

Den regionala redovisningen av de personer som lagförs för narkotikabrott baseras på den geografiska lokaliseringen av de tingsrätter respektive åklagarmyndigheter där beslut om lagföringen fattats. Huvudregeln är att brottmål ska tas upp i den tingsrätt eller åklagarmyndighet som finns i det område där brottet är begånget.

För att jämförelser mellan befolkningsmässigt olika stora geografiska områden ska kunna göras relateras antalet brott till folkmängden i varje område. Redovisningen sker per 100 000 av medelfolkmängden¹⁸ i respektive område. Vid analys av små områden bör viss försiktighet iaktas. Vid redovisning av områden med ett litet antal brott ger antalsmässigt små variationer stora procentuella skillnader.

Insamling och bearbetning

Uppgifter om narkotikalagföringar bygger på uppgifter som registreras hos rättsväsendets myndigheter. Uppgiftslämnandet regleras genom förordningen (1970:517) om rättsväsendets informationssystem, förordningen (1971:933) om rättsstatistiken, strafföreläggandekungörelsen

(1970:60) och förordningen (1987:85) om underrättelse till BRÅ om domar i mål om ansvar för brottsligt förfarande med narkotika.

Majoriteten av de uppgifter som redovisas i narkotikastatistiken bygger på samma uppgifter som används i statistiken över personer lagförda för brott. Dessa uppgifter samlas in av Rikspolisstyrelsen (RPS), via domstolarnas ärendehanteringssystem (MÅHS), och skickas vidare till BRÅ för bearbetning och framställning av statistiktabeller. Uppgifter om meddelade åtalsunderlåtelser och godkända strafförelägganden skickas på elektronisk väg direkt från Riksåklagaren (RÅ) till BRÅ. Detta sker via Riksåklagarens två ärendehanteringssystem (EnVis och BRÅDIS).

Hos BRÅ kontrolleras, rättas och sammanställs uppgifterna innan de lagras i en statistikdatabas. De befintliga uppgifterna i databasen kompletteras därefter via manuell registrering med uppgifter om preparat, viktmängd och gärningstyp. Detta görs genom att landets domstolar sänder kopior av domar som rör narkotikabrott till BRÅ. För strafförelägganden kodas narkotikabrotten utifrån en fritext som levereras i samband med överföringen från RÅ.

Kodningen sker utifrån de uppgifter som anges i stämningsansökan. Viss kontroll görs mot tingsrättens domskäl.

Statistikens tillförlitlighet

Statistiken över personer lagförda för narkotikabrott är en totalundersökning. Trots detta representerar den presenterade statistiken inte några exakta fastställda värden. Statistiken är behäftad med viss osäkerhet i form av felkällor. Det kan röra sig om bortfall samt täcknings-, mät- och bearbetningsfel. För att förebygga dessa fel görs olika kontroller. En studie av statistikens kvalitet har gjorts av 1998 års statistik, vilket har medfört förändringar, framförallt i hur gärningarna räknas.

Täckningsfel

Åklagarmyndigheternas och domstolarnas ärendehanteringssystem utgör underlaget för statistiken över personer lagförda för narkotikabrott. Referensperiod för statistiken är de domar och strafförelägganden där beslut fattats under ett kalenderår.

Över- och undertäckning beror på brister i inrap-

¹⁷ För definition se bilaga 1.

¹⁸ För definition se bilaga 1.

portering. Över- och undertäckning är ett mindre problem i dessa register. Man bör dock komma ihåg att registren beskriver de personer som blivit *lagförda* för narkotikabrott och inte den *faktiska* narkotikabrottsligheten.

Narkotikabrotten tillhör de så kallade offerlösa brotten. Det innebär att den övervägande delen av dessa brott inte anmäls, utan blir kända genom polisens egna spaningsinsatser eller genom tulltjänstemännens kontroller. Beroende på polisinsatsernas omfattning och intensitet kan alltså antalet brott, som kommer till rättsväsendets kännedom, minska eller öka utan att den faktiska brottsligheten har förändrats. Statistiken över personer lagförda för narkotikabrott styrs till stor del av resurser, spaningsinsatser och praxis i arbetet hos polis och tull och i förlängningen av arbetet vid domstolar och åklagarmyndigheter.

Bortfall

I de tabeller som baseras på tilläggsinformation (preparat, vikt mängder och gärningstyp) förekommer ett visst externt och internt bortfall. Dessa tabeller kan därför inte utan vidare jämföras med övriga tabeller.

Det *externa* bortfallet beror på att alla domar och strafförelägganden inte kommer in till BRÅ. Kompletterande beställningar genomförs rutinmässigt sedan år 1986 för att minimera det externa bortfallet. Genom att kontrollera mot databasen vilka domar som saknas kan man göra beställningar av dessa från tingsrätterna och åklagarmyndigheterna. Ett fåtal domar och strafförelägganden kommer dock aldrig till BRÅ. Det externa bortfallet utgör ungefär en procent av samtliga domar. En antalsmässigt marginell kategori, där kompletterande beställningar inte kan göras, är domar och strafförelägganden som enbart innehåller brott mot varusmuggningslagen (VSL) där smugglingen avser narkotika. Det beror på att varan som smugglas inte finns specificerad i databasen över lagförda personer.

Det *interna* bortfallet beror på att vissa uppgifter saknas i domen eller strafföreläggandet. Det innebär att ett bortfall kan uppstå för variablerna typ av gärning, preparat och mängd av preparatet. Även detta bortfall är dock av mindre omfattning.

Mät- och bearbetningsfel

Fel som uppstår i samband med hanteringen beror bland annat på felskrivningar eller ofullständiga uppgifter. Under 1990-talet infördes ett nytt

ärendehanteringssystem successivt hos tingsrätterna. Samtliga domstolar har numera systemet installerat. Innan materialet lagras i databasen utförs alltid olika rimlighetskontroller med hjälp av ett kontrollprogram. En slutlig kontroll av materialet görs dessutom efter det att statistiktablerna har framställts. Inga undersökningar har gjorts under 1990-talet på bearbetningsfelens storlek. Vissa bearbetningssvårigheter uppstår när en dom innehåller flera olika narkotikabrott. Dessutom kan vissa variationer förekomma i kvaliteten mellan olika variabler.

Jämförbarhet

Statistikens jämförbarhet över tid kan påverkas av en rad olika omständigheter. Exempel på faktorer som kan påverka statistiken är:

- förändringar i rättsväsendets praxis,
- förändringar i polisens och tullens resurser samt insatser,
- förändringar i lagstiftningen,
- tillkomsten av nya preparat som räknas som narkotika,
- förändringar i statistikrutiner.

För att kunna ge en korrekt tolkning av statistiken är det viktigt att känna till vilka förändringar som inträffat. Narkotikastrafflagen infördes år 1968. Nedan följer en kortfattad redovisning av några stora och små förändringar som inträffat under de senaste tio åren. Mer om lagstiftningsförändringar finns i bilaga 2.

År 1988 ändrades kodningen delvis. De mängder som redovisas från år 1988 avser den totala lagföringen medan de tidigare avsåg mängd narkotika i huvudbrottet. Lagändringar genomfördes, som bland annat innebar att bruk av narkotika kriminaliserades.

År 1992 infördes nya regler i kodningen av narkotikabrotten. Brott som inneburit enbart varusmuggling av narkotika men där tingsrätt eller åklagarmyndighet åberopat både NSL och VSL kodades åren 1988–1991 som enbart brott mot VSL men från och med år 1992 som brott mot både NSL och VSL.

År 1993 genomfördes förändringar i lagstiftningen. Bland annat skärptes straffet för bruk av narkotika.

År 1995 tog BRÅ över bearbetning och redovisning av narkotikastatistiken, vilket resulterade i något förändrade rutiner. Statistiken före år 1995,

som framställdes av SCB, är inte helt jämförbar med statistiken efter år 1995. Denna omläggning av statistikbearbetningen torde dock endast ha påverkat redovisningen marginellt.

Från och med år 1997 kan villkorlig dom enskilt eller i kombination med böter utfärdas genom strafföreläggande.

Åklagarna har successivt under år 1998 infört ett nytt redovisningssystem (EnVis). Uppgifterna om strafförelägganden samlas i och med detta in av Riksåklagaren (RÅ) på elektronisk väg och sänds vidare till BRÅ. Den elektroniska distribueringen av data gör att tiden från det att ett strafföreläggande godkänts till det att BRÅ får kännedom om detta förkortas. Det innebär att något fler strafförelägganden än tidigare inrapporteras innan statistiken tas ut. Skillnaderna är dock marginella.

År 1999 gjordes en kvalitetsgranskning av statistiken över personer lagförda för narkotikabrott år 1998. Granskningen har medfört förändringar som påverkar redovisningen av olika gärningstyper (bruk, innehav m.m.). Det handlar framförallt om förändrade rutiner i valet av det brott som väljs att redovisas i de fall flera narkotikabrott förekommer i samma lagföring, med konsekvensen att något fler kombinationer av gärningar än tidigare redovisas. För en mer utförlig beskrivning se tidigare publikationen *Narkotikastatistik 1999*.

År 1999 utökades påföljdssystemet med flera nya påföljder och möjligheter till påföljds-kombinationer. En första förändring gällde påföljden överlämnande till vård inom socialtjänst där det gavs möjlighet att kombinera domen med kravet på så kallad *ungdomstjänst*. En andra nyhet för detta år var möjligheten att döma till *samhälstjänst* i samband med villkorlig dom. Tidigare fanns denna möjlighet endast i samband med dom till skyddstillsyn. Under år 1999 tillkom även påföljden slutna ungdomsvård, som ersatte fängelse för ungdomar i åldrarna 15–17 år.

År 2000 straffbelades all icke-medicinsk befattning med läkemedlet GHB (Gammahydroxybutyrat). Preparatet ingår därmed i narkotikastatistiken från och med detta år. I jämförelse med andra preparat år 2000 bör man beakta att narkotikaklassificeringen av GHB trädde i kraft först i februari samma år.

År 2000 gjordes en systemförändring i uppgiftsinhämtningen av åtalsunderlåtelse.¹⁹ I och med

denna har åtalsunderlåtelse givits en ny definition i kriminalstatistiken. På grund av tidigare rutiner definierades åtalsunderlåtelse bland annat efter beslutsdatumet, vilket innebar att om en person meddelades flera åtalsunderlåtelse under en och samma dag räknades dessa som *en* åtalsunderlåtelse. Efter systemförändringen definieras åtalsunderlåtelse i stället efter ett löpnummer. Detta medför att man nu räknar besluten om åtalsunderlåtelse efter det exakta antalet även om de har meddelats på samma dag. Ökningen av åtalsunderlåtelse efter januari 2000 bör därför ses mot bakgrunden av den antalsökning den nya definitionen kan generera. Det finns dock inget som tyder på att den nya definitionen har mer än en marginell påverkan på ökningen av åtalsunderlåtelse för enstaka typer av brott.

Tidigare publikationer

Statistik över personer lagförda för narkotikabrott har producerats sedan år 1954. För åren 1954–1968 finns en sammanställning av domar i narkotikamål i narkotikakommitténs betänkande (SOU 1969:52). För åren 1954–1974 fortsatte Riksåklagaren redovisningen av narkotikadomar. År 1974 övertog BRÅ ansvaret för statistiken. Från 1975 och fram till statistikåret 1993 producerades statistiken av Statistiska Centralbyrån (SCB) årligen i serien Statistiska meddelanden. Därefter har statistiken producerats av BRÅ och publicerats årligen i årsboken Kriminalstatistik. Från och med år 1996 redovisar BRÅ narkotikastatistiken i en separat publikation.

Uppgifter om narkotikabrottsligheten i Sverige ingår även i övrig statistik som BRÅ producerar. Direkta jämförelser är dock inte möjliga bland annat på grund av att smuggling av narkotika inte särredovisas i övrig lagföringsstatistik.

¹⁹ Kortfattat innebar förändringen i uppgiftshandlingen hos Riksåklagaren (RÅ) att man gick från en manuell pappersrutin, med så kallade personblad, till en elektronisk uppgiftshandling. Inhämningen av uppgifter om åtalsunderlåtelse har därmed förklarats genom att överföringen av uppgifter till Brottförebyggande rådet sker direkt från åklagarens ärendesystem (BRÅDIS) på elektronisk väg. Detta har även medfört en kvalitetsökning i redovisningen av antalet åtalsunderlåtelse eftersom som vissa typer av lindriga brott, som tidigare inte omfattades av den manuella pappersrutinen, nu kommer med. Ytterligare information om förändringar som påverkat statistiken för år 2000 kan beställas från enheten för statistik, Brottförebyggande rådet (BRÅ).

Bilaga I Definitioner och variabler

Appendix I Definitions and variables

Brottsbalken (BrB):

29 kap. 6 §: Påföljdseftergift kan meddelas om det är uppenbart oskäligt att döma till påföljd med hänsyn till vissa omständigheter som anges i BrB 29 kap. 5 §. Exempel på sådana omständigheter är om gärningsmannen drabbats av allvarlig kroppsskada till följd av brottet, har hög ålder eller lider av dödlig sjukdom eller skada.

30 kap. 6 §: Den som begått ett brott under påverkan av en allvarlig psykisk störning får inte dömas till fängelse. Om rätten finner att man inte heller bör döma till någon annan påföljd ska personen vara fri från påföljd.

34 kap 1 § 1 p: Detta lagrum tillämpas i de fall en person som dömts (till fängelse, skyddstillsyn, villkorlig dom eller slutet ungdomsvård²⁰) för ett brott och begår ett annat brott under tiden innan det att domen eller påföljden helt verkställts. Rätten kan förordna att den gamla påföljden även avser det nya brottet.

Böter: Böter (dagsböter, penningböter eller normerade böter) utdöms genom dom eller straffföreläggande. Beloppet för varje dagsbot är beroende av den tilltalades ekonomiska situation. Även polisen och tullen kan till exempel i trafiksammanhang utfärda böter, så kallad ordningsbot. Ordningsbot ingår inte i redovisningen i narkotikastatistiken. Böter tillfaller staten.

Dagsböter: Bötesstraff, där böternas antal bestäms efter brottets svårhetsgrad, och varje dagsbots storlek fastställs med hänsyn till den dömdes personens ekonomiska förhållanden. Antalet dagsböter kan vara minst 30 och högst 150 (som gemensamt straff för flera brott högst 200). Beloppet för varje dagsbot kan variera mellan 30 och 1 000 kronor. Minsta totala bötesbelopp är 450 kronor.

Dom: Med dom i statistiken avses fällande dom i tingsrätt. Domen behöver med andra ord inte ha vunnit laga kraft, utan kan ha överklagats till hovrätt. Det innebär att en person som dömts i tingsrätt, men frikänts i hovrätt, kommer att redovisas som dömd i statistiken. En person som frias i tingsrätt, men fälls i hovrätt kommer över huvud taget inte med i statistiken. Om en person fälls i tingsrätt men frias i överrätt räknas personen dock som dömd i statistiken.

Fängelse: Fängelsestraffet ådöms på viss tid eller på livstid. Fängelse på viss tid får som regel inte överstiga tio år och inte understiga fjorton dagar. Nästan ingen som har en längre strafftid än två månader avtjänar hela denna tid, utan frigges villkorligt dessförinnan.

Huvudbrott: Om en lagföring innehåller flera olika brott, räknas det brott som har strängast straffskala som huvudbrott. I de fall lagföringen gäller flera brott med samma straffskala, väljs slumpmässigt ett av dessa brott som huvudbrott.

Huvudpåföljd: Om en dom innehåller flera olika påföljder räknas den strängaste påföljden som huvudpåföljd. I de fåtal fall där referenser finns angivna mellan brott och påföljd redovisas den påföljd som huvudbrottet lett till, även om det finns en annan, mer ingripande påföljd i domen.

Kontraktsvård: Kontraktsvård är en form av skyddstillsyn som kan utdömas om det föreligger ett missbruk hos den tilltalade som kräver behandling, och som i väsentlig grad anses ha bidragit till att brottet har begåtts. Detta gäller under förutsättning att den tilltalade förklarar sig villig att gå igenom lämplig behandling som kan anordnas enligt en uppgjord plan.

Laga kraft: En dom eller ett beslut vinner laga kraft när domen eller beslutet inte längre kan överklagas i vanlig ordning. Den viktigaste rättsföljden av laga kraft är att avgörandet kan gå i verkställighet och att det får rättskraft.

Lagföring: Begreppet innebär att en person bedömts vara skyldig till brott och att ett beslut har fattats av åklagare (meddelad åtalsunderlåtelse

²⁰ Slutet ungdomsvård utfärdas i stället för fängelse för ungdomar under 18 år. Påföljden kan utfärdas fr.o.m. 1999-01-01.

eller utfärdat strafföreläggande som har godkänts av den tilltalade) eller av domstol (dom). Frikännande domar ingår inte. En person kan förekomma i statistiken flera gånger under ett kalenderår om denne lagförts vid flera tillfällen under året (bruttoredovisning). Om flera personer ingår i samma lagföring redovisas varje person som en enhet.

LUL: Lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Lagen är tillämplig för personer under 18 år om det på grund av något förhållande i den unges hem, till exempel misshandel, finns påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas. För ungdomar upp till 20 år är lagen också tillämplig om den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för risk genom till exempel missbruk, brottslighet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

LVM: Lagen (1988:870) om vård av missbrukare. Tvångsvården syftar till att stoppa ett pågående missbruk av alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel. Övriga förutsättningar är att vård inte kan ges på frivillig väg och att allvarlig fara föreligger för missbrukarens fysiska eller psykiska hälsa, att det finns uppenbar risk att missbrukaren förstör sitt liv eller att man kan befara att missbrukaren allvarligt ska skada sig själv eller någon närstående.

Medelfolkmängd: Genomsnitt av folkmängden i början och i slutet av året.

Narkotikabrott: Sammanfattande benämning på de brott som ingår i narkotikastatistiken enligt följande:

Brott mot narkotikastrafflagen (NSL, 1968:64)

Brott mot varusmuggningslagen (VSL, 1960:418), där den smugglade varan utgörs av narkotika.

Narkotikastrafflagen: Sedan år 1985 är brotten indelade på följande sätt:

- 1 § narkotikabrott, fängelse högst tre år
- 2 § ringa narkotikabrott, böter eller fängelse i högst sex månader
- 3 § grovt narkotikabrott, fängelse lägst två och högst tio år
- 3A § vårdslöshet med narkotika, böter eller fängelse i högst ett år

(se *Lagändringar* för en översikt av förändringar inom narkotikastrafflagen).

Nettoredovisning: En person förekommer endast en gång i statistiken oavsett hur många gånger personen lagförts under året.

Personblad: Polis och åklagare använde personblad fram till och med slutet av år 1999. Det var en blankett som upprättades när man funnit en misstänkt person, som kunde kopplas till ett brott. Där noterades uppgifter om den misstänkte personen, som hade betydelse för brottsutredningen. Uppgifterna i personbladet utgjorde bland annat underlag till statistiken. Motsvarande uppgifter registreras från och med slutet av år 1999 i polisens och åklagarnas elektroniska ärendehanteringssystem.

Preparat: Som narkotika räknas de medel som enligt svensk lagstiftning är klassificerade som narkotika. Dessa medel finns upptagna i förteckningar som upprättas av Läkemedelsverket, se Läkemedelsverkets författningssamling (LVFS, 1997:12). De substanser som räknas som narkotika enligt narkotikastrafflagen finns listade i förordningen (1992:1554) om kontroll av narkotika. Narkotika har i statistiken indelats i följande huvudgrupper: cannabis, centralstimulantia, hallucinogener, opiater samt sömn- och rogi-vande medel.

Påföljd: Sammanfattande benämning för fängelse, böter, villkorlig dom, skyddstillsyn och överlämnande till särskild vård. Överlämnande till särskild vård kan innehålla en föreskrift om ungdomstjänst. Vissa påföljder kan förenas med samhällstjänst. Fängelsestraffet kan verkställas genom intensivövervakning med elektronisk kontroll (fotboja). I stället för fängelse kan rätten bestämma påföljden till slutet ungdomsvård (personer under 18 år).

RB: Rättegångsbalken.

Referenser: När skilda påföljder utdöms för olika brott anger referenserna vilket brott som är kopplat till vilken påföljd.

Region: Den regionala indelningen baseras på den geografiska placeringen av den tingsrätt eller åklagare som har tagit beslutet om lagföring. Huvudregeln är att brottmål ska behandlas vid den tingsrätt eller åklagarmyndighet som finns i det område där brottet är begånget.

Rättspsykiatrisk vård: Lider den som har begått ett brott, för vilket påföljden inte bedöms kunna stanna vid böter, av en allvarlig psykisk störning, får rätten överlämna honom eller henne

till rättspsykiatrisk vård. Detta under förutsättning att det med hänsyn till personens psykiska tillstånd och personliga förhållanden i övrigt är påkallat att han eller hon är intagen på en sjukvårdsinrättning för psykiatrisk vård, som är förknädd med frihetsberövande och annat tvång. Rätten får besluta att särskild utskrivningsprövning ska äga rum vid vården om det finns risk för att personen i fråga återfaller i brottslighet, som är av allvarligt slag, till följd av den psykiska störningen.

Samhällstjänst: Samhällstjänst kan utfärdas i samband med skyddstillsyn eller villkorlig dom. Samhällstjänst innebär en skyldighet att utföra oavlönat arbete i lägst fyrtio och högst tvåhundra-fyrtio timmar.

Skyddstillsyn: Skyddstillsyn får utdömas för ett brott, där rätten anser att påföljden inte kan stanna vid böter. Påföljden kan förenas med böter, fängelse eller samhällstjänst och fortgår under en prövotid av tre år. Vid val av påföljd ska rätten som skäl för skyddstillsyn beakta om det finns anledning att anta att denna påföljd kan bidra till att den tilltalade avhåller sig från fortsatt brottslighet.

Vid skyddstillsyn står personen under övervakning i minst ett år och kan under denna tid meddelas föreskrift om missbruksvård m.m. som han eller hon är skyldig att följa. Om den dömde missköter sig kan han få en varning och ändrade eller nya föreskrifter. Den dömde kan också i vissa fall omhändertas i högst fjorton dagar. Vid allvarlig misskötsel kan skyddstillsynen komma att upphävas och ersättas av en annan påföljd, till exempel fängelse.

Sluten ungdomsvård: Ny påföljd från och med 1 januari 1999 och är avsedd att ersätta fängelse för de yngsta lagöverträdarna i åldrarna 15–17 år. Statens institutionsstyrelse (SiS) ansvarar för verkställigheten, som sker på särskilda ungdomshem. Reformen infördes med syftet att minimera de skadeverkningar som en vistelse i fängelse kan ge ungdomar.

Straff: Fängelse och böter.

Strafföreläggande: Böter och/eller villkorlig dom som utfärdas av åklagare, utan domstolsförhandling. Strafföreläggande kan utfärdas för brott som har böter i straffskalan.

Ungdomstjänst: Ungdomstjänst kan ges i samband med överlämnande till vård inom social-

tjänsten. Påföljden innebär oavlönat arbete eller deltagande i en särskilt anordnad verksamhet i lägst tjugo och högst etthundra timmar, om den tilltalade samtycker till det.

Varusmuggningslagen: Brotten indelas enligt följande:

1 § varusmuggling (avseende narkotika), fängelse i högst 3 år

2 § ringa varusmuggling (avseende narkotika), böter eller fängelse i högst 6 månader

3 § grov varusmuggling (avseende narkotika), fängelse i lägst 2 år och högst 10 år

6 § olovlig befattning med smuggelgods, böter eller fängelse högst 2 år.

Villkorlig dom: Rätten får döma till villkorlig dom om påföljden inte bedöms kunna stanna vid böter. Villkorlig dom innebär en prövotid på två år, under vilken personen ska vara skötsam och efter förmåga försöka försörja sig själv. Påföljden kan förenas med böter och samhällstjänst.

Ålder: Uppgifterna om ålder avser de lagförda åldern vid tiden då domstolen eller åklagaren beslutade om lagföring.

Åtalsunderlåtelse: Åklagaren väcker inte åtal, trots att den misstänkte bedöms vara skyldig till brott.

Anledningen är ofta att den skyldige är ung eller redan har dömts för ett brott och att påföljden för det brottet även kan omfatta det nuvarande brottet. Redovisningen av åtalsunderlåtelser är hämtad från registret över lagförda personer och ingår endast i ett fåtal tabeller, då information om gärningstyp, preparat och viktmängder inte registreras för åtalsunderlåtelser.

Åtalsunderlåtelse kan utfärdas enligt följande lagrum:

17 § LUL Åtalsunderlåtelse kan utfärdas om någon som inte fyllt 18 år har begått ett brott under förutsättning att annan samhällsvård vidtas eller om brottet skett av okynne och något väsentligt allmänt eller enskilt intresse inte åsidosätts.

9 § LUL Enligt detta lagrum kan åklagaren underlåta åtal för brott som begåtts av ungdomar som vistas i hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

20 kap. 7 § RB: Åtalsunderlåtelse kan utfärdas under förutsättning att något väsentligt allmänt eller enskilt intresse inte åsidosätts:

1 st 1 p om det kan antas att brottet inte skulle föranleda annan påföljd än böter

1 st 2 p om det kan antas att påföljden skulle bli villkorlig dom och det finns särskilda skäl för åtalsunderlåtelse

1 st 3 p om den misstänkte begått ett annat brott och det utöver påföljden för detta brott inte krävs påföljd med anledning av det föreliggande brottet

1 st 4 p om psykiatrisk vård eller insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade kommer till stånd

2 st om det av särskilda skäl är uppenbart att det inte krävs någon påföljd för att avhålla den misstänkte från vidare brottslighet och att det med hänsyn till omständigheterna inte heller krävs av andra skäl att åtal väcks.

46 § LVM Åtalsunderlåtelse kan utfärdas för personer som begått brott före eller un-

der tiden de får vård för sitt missbruk. Det begångna brottet får dock inte ha ett högre straffvärde än ett års fängelse.

Överlämnande till vård inom socialtjänsten: I fall den som är under 21 år och som begått brott kan bli föremål för vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (1980:620), får rätten överlämna åt socialnämnden att föranstalta om nödvändig vård inom socialtjänsten enligt uppgjord vårdplan. Överlämnande får ske endast om socialtjänstens planerade åtgärder kan anses tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens straffvärde, art och den tilltalades tidigare brottslighet. Påföljden kan förenas med böter eller särskild föreskrift om ungdomstjänst.

Överlämnande till vård enligt LVM: I fall den som har begått en brottslig gärning kan bli föremål för vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) får rätten överlämna åt socialnämnden eller åt styrelsen för hemmet (i de fall personen redan är intagen i ett hem) att anordna behövlig vård. Om det begångna brottet kan ge strängare straff än fängelse i ett år, får överlämnande endast ske om det föreligger särskilda skäl.

Bilaga 2 Lagändringar

Appendix 2 Alterations in the Acts

Narkotikastrafflagen har sedan den infördes år 1968 genomgått åtskilliga förändringar. Sett över tid har lagstiftningsarbetet utvecklats i skärpande riktning, till en början vad avser de grova brotten och senare när det gäller den lindrigare narkotikabrottsligheten. I dag är all befattning med narkotika kriminaliserad i Sverige. Nedan redovisas de viktigaste lagändringarna.

1968

Narkotikastrafflagen infördes. Lagen omfattade tillverkning, saluhållande, överlåtelse och innehav av narkotika och brotten bedömdes efter en tregradig skala. Påföljden för det lindrigaste brottet, narkotikaförseelse, var böter. För narkotikabrott utgick böter eller fängelse i högst två år och för grovt narkotikabrott fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Åtalsunderlåtelse var möjlig för innehav av en mindre mängd narkotika för eget bruk.

1969

Straffet för grovt narkotikabrott höjdes till fängelse i lägst ett år och högst sex år.

1972

Maximistraffet för grovt narkotikabrott höjdes till tio års fängelse. Möjligheten att underlåta åtal utökades genom att innehav av betydligt större mängder narkotika medgavs.

1981

Minimistraffet för grovt narkotikabrott höjdes från ett till två års fängelse. Maximistraffet för narkotikabrott höjdes från två till tre års fängelse. År 1980 skärptes praxis för åtalsunderlåtelse vid innehav av narkotika för eget bruk. Åtal skulle

bara få underlåtas vid innehav av så små mängder narkotika för eget bruk att den inte gick att dela upp.

1983

Nya gärningsformer infördes i lagen. Förvärv av narkotika i överlåtelsesyfte samt bearbetning, transport och förvaring av narkotika, som inte var avsedd för eget bruk, och vårdslöshet med narkotika tillkom. Tillverkning av narkotika ändrade benämningen till framställning, vilket innebar att även odling av narkotiska växter föll under denna gärningstyp. Straffbestämmelserna i narkotikaförordningen flyttades till narkotikastrafflagen.

1985

Beteckningen för det lindrigaste narkotikabrottet, narkotikaförseelse, ersattes med ringa narkotikabrott. Samtidigt infördes fängelse med upp till sex månader i straffskalan för detta brott. För narkotikabrott utgick böter ur straffskalan.

1988

Eget bruk av narkotika kriminaliserades. Endast böter ingick i straffskalan för detta brott. En regel om ansvarsfrihets infördes, som innebar strafffrihet i de fall som konsumtionen uppdagades i samband med att gärningsmannen underkastat sig vård.

1993

Straffet för eget bruk av narkotika skärptes genom att fängelse infördes i straffskalan. Polisen fick därmed möjlighet att använda tvångsmedel, bland annat blod- och urinprov, vid misstanke om bruk av narkotika.

Bilaga 3 Andra statistikkällor

Appendix 3 Other statistical sources

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) *Kriminalstatistik*. Statistik över anmälda brott, uppklarade brott, personer misstänkta för brott, personer lagförda för brott och kriminalvårdens verksamhet.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) *Stöld, våld och droger bland pojkar och flickor i årskurs nio*. En undersökning, baserad på självdeklarerade uppgifter, av brottsdeltagande och problembeteenden hos skolelever i årskurs nio. BRÅ-rapport 2000:17.

Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning (CAN)

Alkohol- och narkotikautvecklingen i Sverige (i samarbete med FHI). Årlig publikation med sammanfattning av statistik på narkotikaområdet och analys av narkotikautvecklingen.

Gymnasieelevers doping- och drogvänor. Undersökning om drogvänor bland gymnasieelever.

Skolelevers drogvänor. Undersökningar om drogvänor bland elever i årskurs 6 och 9.

Mönstrandens drogvänor. Undersökningar om drogvänor bland värnpliktsinskrivna.

Folkhälsoinstitutet (FHI) *Alkohol- och narkotikautvecklingen i Sverige* (i samarbete med CAN). Årlig publikation med sammanfattning av statistik på narkotikaområdet och analys av narkotikautvecklingen.

Kriminalvårdsstyrelsen (KVS) *Kriminalvårdens officiella statistik. Kriminalvårdens redovisning om drogsituationen*. Statistik över missbrukare inom kriminalvården; tillströmningsuppgifter och tvärsnittsuppgifter.

Kronobergshäktet Stickmärksregister över intravenösa missbrukare intagna i häktet.

Läkemedelsverket Statistik över narkotikaklassade läkemedel samt substanser och beredningar som används för framställning.

Rikspolisstyrelsen (RPS) Statistik över polisens verksamhet, bland annat Rikspolisens beslag av narkotika och antal poliser sysselsatta med narkotikaärenden m.m. Verifikationsanalyser som gjorts genom blod- och urinprover (från Rättsmedicinalverkets rättskemiska avdelning, RKA).

Rättsmedicinalverket, rättskemiska avdelningen (RKA) *Rättsmedicinalverkets årsredovisning*. Analyser från dödsfall där rättsmedicinsk obduktion eller andra undersökningar utförts samt samtliga fall där prov tagits i samband med misstanke om ringa narkotikabrott eller drograttfylleri.

Socialstyrelsen (SOS) Statistik rörande socialtjänsten och hälso- och sjukvården med bland annat statistik över dödsorsaker och statistik över utskrivningar med diagnosen narkomani.

Smittskyddsinstitutet (SMI), Epidemiologiska enheten Antalet HIV-positiva injektionsmissbrukare och antalet smittade av vissa andra smittsamma sjukdomar, trolig smittväg m.m.

Tullverket Tullverkets beslag av narkotika.

UNO Landsomfattande och regionala case-finding undersökningar av det tunga missbruket (UNO 1979 och UNO 1992), Göteborg 1987/1988, Malmö kommun 1977 och 1987, Luleå 1984 och 1988, Stockholm 1967, 1984, 1987, 1992, 1996.